

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеге Советы карары

2023 елның 6 сентябрдәгә

№74

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Олы Бортас авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставын
кабул итү турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44
статьясына, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында «2004 елның 28
июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законының 7
статьясына,» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас
авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставының 88, 89, 90 статьяларына ярашлы,
шулай ук «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас
авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлаулар
нәтижеләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль
районы Олы Бортас авыл жирлеген Советы карар кабул итте::

1. «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл
жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставын, 1 нче кушымтага ярашлы рәвештә,
икенче укылышта кабул итәргә.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл
жирлеген Советы карарының үз көчен югалтуын тану:

- 17.09.2012 №50 «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген уставын кабул итү турында»;

- 03.06.2014 № 104» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында";

-12.03.2015 № 125 «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында»;

- 17.12.2015 № 11» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында";

- 21.04.2016 № 17» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында";

- 31.01.2017 № 37» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында";

- 07.09.2017 № 46» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл жирлеген Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында";

- 07.06.2018 № 70 «Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

- 04.09.2018 № 76» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

- 13.04.2019 № 107» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

- 12.11.2019 № 123» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

- 15.05.2020 № 140» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

- 11.11.2021 № 24» Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында»;

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге» муниципаль берәмлегенең 17.09.2012 № 50 Уставы үз көчен югалткан дип танылсын.

3. Әлеге карарны дәүләт теркәве өчен Россия Федерациясе Юстиция министрлыгының Татарстан Республикасы буенча идарәсенә җибәрергә.

4. Әлеге карарны адреслар буенча урнашкан мәгълүмат стендларында игълан итәргә:

Зур Буртасы авылы, Ленинград урамы, 27 йорт (СДК бинасы));

Балчыклы авылы. Ленин урамы, 70 нче йорт. (мәдәният йорты бинасы)

шулай ук Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга (pravo.tatarstan.ru) һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында "Интернет "мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга (kamskoye-ustye.tatarstan.ru).

5. Бу карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Совет рәисе-Татарстан Республикасы
Кама Тамагы муниципаль районы
«Олы Бортас авыл җирлеге» муниципаль
берәмлеге Башлыгы

Р.С.Сәгъдиев

Кама Тамагы Олы Бортас авыл җирлеге
Советы карары белән кабул ителде
Татарстан Республикасы муниципаль
районы 06.09.2023 ел № 74

Совет рәисе, Татарстан Республикасы
Кама Тамагы муниципаль районы Олы
Бортас авыл җирлеге
башлыгы _____ Р. С. Сәгъдиев

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл
җирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы

Зур Буртасы авылы

2023 ел

1 статья. Авыл жирлеге һәм аның статусы

1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенә авыл жирлеге статусы бирелде.

2. Муниципаль берәмлекнең рәсми исеме - Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге (алга таба - жирлек). Кыскартылган варианты- «Олы Бортас авыл жирлеге».

3. «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы составына керә.

2 статья. Жирлекнең территориаль төзелеше

1. Жирлек территориясе составына Олы Бортас авылы, Кече Бортас, Балчыклы авыл торак пунктлары керә.

2. Жирлекнең административ үзәге булып Олы Бортас авылы торак пункты тора.

3. Жирлек чикләре «Кама Тамагы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 26-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

4. Жирлек чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән кануннарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 статья. Жирлекнең рәсми символлары

1. Жирлек тарихи, мәдәни, милли һәм башка жирле традицияләренә, һәм үзенчәлекләренә чагылдыра торган рәсми символларны билгеләргә хокуклы.

2. Рәсми символларны тасвирлау һәм күрсәтелгән символларны рәсми файдалану тәртибе норматив хокукый акт белән жирлек Советы тарафыннан раслана.

3. Жирлекнең рәсми символлары федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узарга тиеш.

4 статья. Жирлекнең жирле үзидарә һәм аның хокукый нигезе

1. Жирлектә жирле үзидарә - халыкның Россия Федерациясе Конституциясендә, федераль законнарда билгеләнгән чикләрдә, ә федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очракларда турыдан-туры һәм (яисә) жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә, тарихи һәм башка жирле традицияләренә исәпкә алып, халык мәнфәгатьләреннән чыгып, турыдан-туры һәм (яисә) жирле үзидарә органнары аша хәл итүен тәмин итә торган үз хакимиятен гамәлгә ашыру формасы.

2. Жирлектә жирле үзидарә Жирлек чикләрендә гамәлгә ашырыла.

3. Жирле үзидарәнең хокукый нигезен халыкара хокукның гомумтанылган принциплары һәм нормалары, Россия Федерациясенә халыкара килешүләре, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, «Россия

Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар һәм алар нигезендә чыгарыла торган Россия Федерациясенәң норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасының законнары һәм башка норматив хокукый актлары, әлегә Устав, жирле референдумнарда һәм гражданнар жыеннарында кабул ителгән карарлар һәм башка муниципаль хокукый актлар тәшкил итә.

5 статья. Жирлектә халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокуклары

1. Жирлектә жирле үзидарә гражданнар тарафыннан референдум, сайлаулар һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка рәвешләре юлы белән, шулай ук әлегә Уставта каралган сайланулы һәм жирле үзидарәнең башка органнары аша гамәлгә ашырыла.

2. Жирле референдум һәм ирекле сайлаулар жирлек гражданнарының ихтыяр белдерүләренәң иң югары турыдан-туры чагылышы булып тора.

3. Гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга женесенә, расасына, милләтенә, теленә, чыгышына, мөлкәти һәм вазыйфаи хәленә, дингә, инануларына, ижтимагый берләшмәләргә каравына бәйсез рәвештә турыдан-туры һәм үз вәкилләре аша тигез хокукларга ия.

Жирлек территориясендә даими яисә башлыча яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенәң халыкара шартнамәләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

4. Сайлау хокукына ия гражданнар жирлекнең жирле үзидарә органнарына сайланьрга һәм сайланьрга хокуклы.

5. Гражданнар муниципаль хезмәткә тигез мөмкинлеккә ия.

6. Һәр граждан жирле үзидарә органнарына һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары вазыйфаи затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокуклы.

7. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагыла торган документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук, законда башкасы каралмаган булса, жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегә турында башка тулы һәм дәрәс мәгълүмат алу мөмкинлеген һәркемгә тәмин итәргә тиеш.

8. Жирлекнең жирле үзидарә органнары массакуләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка жирлекне һәм аның аерым территорияләрен үстерүнең иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торақ-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль ташламалар, ижтимагый тәртипне саклау торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә мәгълүмат бирә..

9. Гражданнар жирлекнең жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларының үзләренәң хокуклары һәм ирекләре бозылган дип уйласалар, судта норматив хокукый актларга, гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять белдерү хокукына ия.

6 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына жирлек советы, жирлек башлыгы, жирлекнең башкарма комитеты, кануннар нигезендә төзелә торган башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирлекнен жирле үзидарэ органнары структурасын үзгэртү элеге Уставка үзгэрешлэр кертү юлы белэн гамэлгэ ашырыла.

3. Жирлек Советының жирле үзидарэ органнары структурасын үзгэртү турындагы карары, элеге карарны кабул иткэн жирлек Советының вэкалэтлэре срогы тэмамлангач, «Россия Федерациясендэ жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрэндэге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очрақлардан тыш, үз көченэ керэ.

7 статья. Жирлекнен жирле эһәмияттэге мәсьэлэлэре

1. Авыл жирлегенэң жирле эһәмияттэге мәсьэлэлэренэ түбэндэгелэр керэ:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтэлешен тикшереп тору, жирлек бюджеты үтэлеше турында хисап төзү һәм раслау;

2) жирлекнен жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгэртү һәм юкка чыгару;

3) жирлекнен муниципаль милкендэге мөлкәтне биләү, аннан файдалану һәм аның белэн эш итү;

4) жирлекнен торак пунктлары чикләрендэ янғын куркынычсызлыгының беренчел чараларын тээмин итү;

5) жирлек халкын элемтэ, жәмэгать туклануы, сәүдэ һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү хезмәтлэре белэн тээмин итү өчен шартлар тудыру;

6) ял итүне оештыру һәм жирлектэ яшәүчелэрне мәдәният оешмалары хезмәтлэре белэн тээмин итү өчен шартлар тудыру;

7) жирлек территориясендэ физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнен рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру;

8) жирлекнен архив фондларын булдыру;

9) жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдэлэрен раслау, аларның үтэлешен тикшереп тору, күрсәтелгән кагыйдэлэр нигезендэ жирлек территориясен төзекләндерүне оештыру

10) адрес объектларына адреслар бирү, адресларны үзгэртү, аннулировать итү, урам-юл челтэре элементларына (федераль эһәмияттэге автомобиль юлларыннан, региональ яисэ муниципальара эһәмияттэге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле эһәмияттэге жирле юлларыннан тыш) исемнэр бирү, жирлек чикләрендэ планлаштыру структурасы элементларына исемнэр бирү, мондый исемнэрне үзгэртү, аннулировать итү, мәгълүматны дәүләт адреслы реестрында урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдэ ярдәм итү, кече һәм урта эшқуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру;

12) жирлектэ балалар һәм яшьлэр белэн эшләү чараларын оештыру һәм гамэлгэ ашыру;

13) жәмэгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмэлэренэ халык дружиналары эшчәнлегэ өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдықларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортировкалау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

15) ритуаль хезмәтлэр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту.

16) жирлек чикләрндә Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрндә халыкны су белән тәмин итүне, суны чыгаруны, халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыру;

17) жирлекнең торак пунктлары чикләрндә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә;

18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

19) жирлек халкының күпләп ял итүе өчен шартлар тудыру һәм халыкның күпләп ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыру, моңа гражданның гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр полосуларына ирекле керүен тәмин итү дә керә.

20) үз белдегә белән төзелгән корылманы жимерү турында Россия Федерациясе гражданлык законнары нигезендә карар кабул итү, үз белдегә белән төзелгән корылманы жимерү яисә аны капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең жир белән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә, территорияне планлаштыру документларында яисә федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына туры китерү турында карар кабул итү.

8 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары хокуклары жирлекләрнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итүгә

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) жирлек музейларын төзү;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләренң хокукларын гамәлгә ашыруга бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм күрсәтү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыру;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә мобилизацион әзерләү чараларын оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнашу;

7) муниципаль янғын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен гамәлгә ашыручы һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык күрсәтүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә ярдәм күрсәтү.

10) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча муниципаль торак фондыннан гражданның торак урыннары бирү;

11) жирлек территориясендә яшәүче хужалардан башка хайваннар белән эш итү эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

12) инвалидларның, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затларның физик культурасын һәм спортын үстерүгә, жайлаштырылган физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә ярдәм итү;

13) «Кулланучылар хокукларын яклау турында» 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру;

14) участок уполномоченные вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны хезмәткәр биләгән вакытка торак урынын тапшыру;

15) алкоголь, наркотик яисә башка токсик исереклек халәтендәге затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары элге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләрне хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнашырга (2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы “Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында” Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга тапшырылмаган), әгәр бу федераль законнарда каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренң, дәүләт хакимияте органнарының компетенциясенә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, жирлек бюджеты керемнәре исәбеннән, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджетара трансфертлардан тыш, башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенцияләренә кертелмәгән башка мәсьәләләрне чишәргә хокуклы.

9 статья. Муниципаль контроль

1. Жирлекнең башкарма комитеты жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләренң үтәлешен муниципаль контроль оештыра һәм гамәлгә ашыра, ә тиешле контроль төрләре федераль законнарда жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракларда, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләренң үтәлешен муниципаль контроль оештыра һәм гамәлгә ашыра.

2. Юридик затларга, индивидуаль эшқуарларга муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга, тикшерүләрне оештыруга һәм уздыруга бәйле мөнәсәбәтләргә карата «Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшқуарларның хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрәндәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

3. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру тәртибе жирлек Советы тарафыннан раслана торган муниципаль контроль турындагы нигезләмә белән билгеләнә.

10 статья. Жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү

1. Жирлектә аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү башкарма комитет тарафыннан гамәлгә ашырыла, әгәр федераль законнар һәм күрсәтелгән вәкаләтләрне тапшыруны жайга сала торган Татарстан Республикасы законнары белән башкасы билгеләнмәгән булса.

2. Жирлекнең башкарма комитеты, жирле үзидарәнең башка органнары тиешле федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен жирлеккә шушы максатларга матди ресурслар һәм финанс чаралары бүлеп бирелгән чикләрендә җаваплы булалар.

3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфай затлары вәкаләтле дәүләт органнарына аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле документларны тапшырырга тиеш.

4. Жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен финанс белән тәэмин итү тиешле бюджетлардан жирле бюджетларга бирелә торган субвенцияләр исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Жирле үзидарә органнары элге уставта каралган очракларда һәм тәртиптә үзләренә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан файдаланырга хокуклы.

5. Жирле үзидарә органнары «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруда катнаша, жирлек Советы күрсәтелгән вәкаләтләрне гамәлгә ашыруда катнашу хокукын гамәлгә ашыру турында карар кабул иткән очракта.

11 нче маддә. Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципаль-ара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

12 нче маддә. Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре:

1) жирле үзидарә органнарының торак пунктны социаль-икътисади үстерүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда катнашуы;

2) жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында килешүләр (килешүләр) төзү;

3) даими яки вакытлыча координацион, консультатив, киңәшмә һәм башка эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында жирлек Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка үзара эш итү формалары.

13 нче маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу

Муниципаль хезмәтне хокукый җайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәрнең статусын билгеләү, муниципаль хезмәтне үтү шартлары һәм тәртибен кертәп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 02 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Муниципаль хезмәт турында 25.06.2013 № 50-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы кодексы, жирлек Советы тарафыннан раслана торган жирлекнең муниципаль хезмәт турында Нигезләмә һәм башкалар белән гамәлгә ашырыла жирлекнең муниципаль хокукый актлары белән.

Икенче бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУ ФОРМАЛАРЫ

14 нче маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең жирле үзидарәне турыдан туры гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары

Торак пункт халкы жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда катнаша::

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) торак пунктның чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) гражданның хокук булдыру инициативасы;
- 6) территориаль ижтимагый үзидарә;
- 7) жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары
- 8) гражданның жыены;
- 9) гражданның жыены;
- 10) гражданның конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 11) гражданның арасында сораштыру;
- 12) инициативалы проектлар;
- 13) жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуы;
- 14) гражданның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатьләре;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формалар.

15 нче маддә. Жирле референдум

1. Жирле референдум халык тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә хәл итү максатыннан үткәрелә.

2. Жирле референдум жирлекнең бөтен территориясендә «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә 2003 елның 06 октябрдәге Федераль законда каралган үзенчәлекләрне исәпкә алып үткәрелә 131-ФЗ Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.

3. Жирле референдумда яшәү урыны муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан, жирле референдумда катнашу хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданның катнашырга хокукы. Гражданның яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр нигезендә жирле референдумда катнашалар.

4. Жирле референдум билгеләү турында карарны жирлек Советы инициативасы буенча кабул итә:

- 1) жирле референдумда катнашу хокукына ия гражданның;
- 2) сайлау берләшмәсе, уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан һәм федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән башка ижтимагый берләшмә;

3) жирлек Советы һәм алар бергәләп тәкъдим иткән жирлек башлыгы.

5. Жирле референдумны гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча билгеләү шарты булып әлеге инициативаны яклап имзалар жыю тора, аларның саны референдумда катнашучылар санының биш процентын тәшкил итәргә тиеш, әмма 25 имзадан ким булмаска тиеш.

Гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр тарафыннан тәкъдим ителгән референдум үткәрү инициативасы федераль закон нигезендә билгеләнгән һәм аңа ярашлы рәвештә республика законнары белән кабул ителгән тәртиптә рәсмиләштерелә.

6. Жирлек Советы һәм жирлек башлыгы тарафыннан берлектә тәкъдим ителгән референдум үткәрү инициативасы жирлек Советы карары һәм жирлек башлыгы карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны тәкъдим итү тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Жирлек Советы Жирле референдум үткәрү инициативасын тәкъдим итү турында документлар жирлек советына кергән көннән алып 30 көн эчендә жирле референдум билгели.

Әгәр жирле референдум жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән срокларда билгеләнмәгән булса, референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, жирлек башлыгы, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы Сайлау комиссиясе яки прокурор мөрәжәгатә нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд билгеләгән жирле референдумны жирле үзидарә сайлауларын эзерләүне һәм үткәрүне оештыручы сайлау комиссиясе (алга таба – сайлау комиссиясе) оештыра, ә аны үткәрүне тәмин итү Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте башкарма органы яки жирле референдум үткәрүне тәмин итү йөкләнгән башка орган тарафыннан башкарыла.

8. Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар жирлек территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазифаи затлары яки жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мохтаж түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарны, алар арасында вәкаләтләрне аеруга ярашлы рәвештә, әлеге устав белән үтәүне тәмин итә.

11. Жирле референдум үткәрү турындагы карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар федераль закон белән вәкаләтләнгән гражданнар, жирле үзидарә органнары, Прокурор, дәүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять ителергә мөмкин.

16 нчы маддә. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә жирлек Советы депутатларын сайлау максатларында үткәрелә.

2. Жирлек Советы депутаты итеп тавыш бирү көнендә 18 яшькә җиткән һәм сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлаулар билгеләү турында карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк һәм 80 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш. Бу карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга

калмыйча басылып чыгарылырга тиеш. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгелэнгән очракларда сайлауларны билгеләү турында карар сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан кабул ителә.

4. Муниципаль сайлауларны эзерләү һәм үткәрү сайлау комиссияләренә аларның компетенциясе чикләрендә йөкләнә.

5. Жирлек Советы депутатларын сайлау федераль законнарда, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгелэнгән тәртиптә үткәрелә.

6. Авыл жирлеге Советы депутатлары сайлау округына сайлаучылар вәкиллегеенә уртача нормасы нигезендә төзелгән бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлана.

7. Тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның иң күп тавышын алган теркәлгән кандидат бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип таныла.

Әгәр дә жирлек Советы депутатларын сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү бер кандидат буенча үткәрелсә, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның кимендә 50 проценты тавышларын алган кандидат сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар алган тавышлар саны тигез булганда, элек теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

17 нче маддә. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү

1. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, сайлаучылар тарафыннан закон һәм әлеге Устав нигезендә һәм тәртибендә кире чакырылырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып сайлаучыларның аңа карата ышанычын шик астына куючы һәм жирлек башлыгының депутатлык бурычларын яки бурычларын үтәмәүдә, депутат, жирлек башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр башкаруда һәм Россия Федерациясе Конституциясен, Татарстан Республикасы Конституциясен, законнарны һәм башкаларны бозуда чагылган депутатның суд тәртибендә расланган конкрет хокуксыз карарлары яки гамәлләре (гамәлсезлеге) тора. Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының, әлеге устав һәм башка муниципаль норматив хокукый актлар.

3. Авыл жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы буенча үткәрелә.

4. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу һәм аңа ярдәм итү өчен гражданның имзаларын жыю инициативасын тәкъдим итү өчен муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия булган кимендә 10 кешедән торган инициатив төркем төзелә.

5. Инициатив төркем жирле референдумга эзерлек һәм үткәрүне оештыручы сайлау комиссиясенә (алга таба сайлау комиссиясе) инициатив төркемне теркәү турында үтенеч белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең үтенечендә депутатны чакыртып алу өчен нигез булып торган конкрет законсыз карар яки гамәл (гамәл итмәү) күрсәтелергә тиеш, аның туган көне, туган көне, паспорт яки паспортны алыштыручы документ сериясе, номеры һәм датасы, аны биргән органның исеме яки коды, шулай ук инициатив эгъзаның һәр эгъзасының яшәү урыны адресы күрсәтелергә тиеш. Жирлек территориясендә аның исеменнән эш итәргә вәкаләтле затлар һәм төркемнәр. Инициатив төркемнең үтенече әлеге төркемнең барлык эгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Гаризага суд карары кушылырга тиеш, ул күрсәтелгән законсыз карарларны яки депутатның гамәлләрен (гамәлсезлеген) раслый.

6. Инициатив төркемне теркәү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау өчен имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү жирле референдум үткәрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

7. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм жирле референдум үткәрү өчен закон белән билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

8. Сайлау комиссиясе инициатив төркемнең үтенечен караганда, жирлек Советы тарафыннан жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне билгеләгәндә, тиешле депутат аны чакыртып алу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тапшырырга хокуклы. Әлеге депутат алдан, сайлау комиссиясе, жирлек Советы утырышлары уздырылганчы өч көннән дә соңга калмыйча, аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр итәргә тиеш.

9. Жирлек Советы депутаты, аны чакыртып алу буенча тавыш бирүне үткәргәндә, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак тәкъдим ителгән хәлләр турында аңлатмалар бирү максатыннан, инициатив төркем белән тигез нигездә агитация алып бару хокукына ия.

10. Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан ким булмаган өлеше кире чакырылган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

12. Сайлау комиссиясе 5 көн эчендә, рәсми рәвештә тавыш бирү нәтижеләрен ясаганнан соң, инициатив төркемгә, жирлек советына һәм жирлек советының тиешле депутатына аны кире алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

18 нче маддә. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның күрсәтелгән чикләренә үзгәртүгә, торак пунктны үзгәртеп коруга ризалыгын алу максатыннан үткәрелә.

2. Чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү торак пунктның бөтен территориясендә яки аның территориясендә бер өлешендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән очрактарда үткәрелә.

3. Жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән тәртиптә, федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында.

4. Торак пункт чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, әгәр анда сайлау хокукына ия булган торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше катнашкан булса, узган дип санала. Халыкның торак пункт чикләрен үзгәртүгә ризалыгы, әгәр күрсәтелгән үзгәрешләр өчен тавыш бирүдә катнашкан торак пункт халкының яртысыннан артыгы яки торак пунктның бер өлеше тавыш биргән булса, торак пунктны үзгәртү алынган дип санала.

5. Чикләрен үзгәртү, торак пунктны үзгәртү һәм кабул ителгән карарлар мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижәләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

19 нчы маддә. Гражданның хокук ижаты инициативасы

1. Гражданның «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты нигезендә билгеләнгән тәртиптә хокук булдыру инициативасына хокуклы.

2.

3.

20 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

4. 1. Территориаль ижтимагый үзидарә дип гражданның яшәү урыны буенча торак пункт территориясендә бер өлешендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча үз инициативаларын гамәлгә ашыру өчен мөстәкыйль һәм үз жаваплылыгы астында үз-үзләрен оештыруны аңларга кирәк.

5. 2. Жирлектә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыйнагы һәм конференцияләре үткәрү, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру аша башкарыла.

6. 3. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданның түбәндәге яшәү территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайон; торак пункт булмаган авыл торак пункты; гражданның башка яшәү территорияләре.

7. 4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча торак пункт Советы тарафыннан билгеләнә.

8. 5. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган Территория башка шундый ук Территория составына керә алмый.

9. 6. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставына ярашлы рәвештә юридик зат булырга мөмкин һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокукый формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

10.7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында:

11.1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

12.2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

13.3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын формалаштыру, вәкаләтләр, хокукларын һәм бурычларын туктату тәртибе, вәкаләтләр срогы;

14.4) карар кабул итү тәртибе;

15.5) милекне сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән милектән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм алар белән идарә итү тәртибе;

16.6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

- 17.8. Территориаль ижтимагый үзидарэ эшчэнлеге мәсьәләләре буенча гражданнар жыеннары, конференцияләре аның уставына ярашлы рәвештә чакырыла.
- 18.9. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы, әгәр анда тиешле территориядә яшәүчеләрнең кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.
19. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе, әгәр анда гражданнар жыеннарында сайланган делегатларның өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.
- 20.10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференциясенә аерым вәкаләтләрәнә түбәндәгеләр керә: :
 - 21.1) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары структурасын билгеләү;
 - 22.2) Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр кертү;
 - 23.3) территориаль ижтимагый үзидарэ органнарын сайлау;
 - 24.4) территориаль ижтимагый үзидарэ эшчәнлегенә төп юнәлешләр билгеләү;
 - 25.5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;
 - 26.6) территориаль ижтимагый үзидарэ органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау;
 - 27.7) инициатив проектны тикшерү һәм аны хуплау мәсьәләсе буенча карар кабул итү.
- 28.11. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:
 - 29.1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен яклый;
 - 30.2) гражданнар жыеннарында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итә;
 - 31.3) территорияне төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары хисабына да, жирле бюджет акчаларын кулланып территориаль ижтимагый үзидарэ органнары һәм жирле үзидарэ органнары арасындагы килешү нигезендә дә гамәлгә ашыра алалар;
 - 32.4) жирле үзидарэ органнарына (жирлек Советы, жирлек башлыгы һәм жирлек башкарма комитеты) әлеге органнар һәм жирле үзидарэ вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертүгә хокуклы.
- 33.11.1. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары инициативалы проектны проект инициаторлары буларак тәкъдим итә ала.
- 34.12. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты белән билгеләнә.
- 35.
- 36.
- 37.21 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру тәртибе
- 38.1. Территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру максатларында гражданнар, жирле үзидарэ органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый үзидарэ Уставы проекты эшләүче һәм бу территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотылган территориядә яшәүче гражданнар жыенын оештыручы гражданнар инициатив төркеме оештырыла.
- 39.2. Гражданнар жыены Тиешле территориядә территориаль ижтимагый үзидарэ булдыру турында Карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү белән бәйлә мәсьәләләре буенча жирлек

Советында гражданнар жыенын тәкъдим итәргә вәкаләтле (вәкаләтле) вәкилле (вәкилләрне) билгели.

40.3. Территориаль ижтимагый үзидарә жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә уставы теркәлгәннән бирле оештырылган дип санала.

41.

42.22 нче маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

43.1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар Жыенының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) жирлек башлыгына:

44.гражданнар жыенының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гариза;

45.гражданнар жыены протоколы, анда территориаль ижтимагый үзидарә булдыру турында Карар кабул ителде, анда гражданның фамилиясе, исеме, этисенең исеме, туган көне, сериясе, паспорты яки паспортын алыштыручы документ бирү датасы, вәкаләтле вәкилләрнең һәрберсенең яшәү урыны адресы күрсәтелгән;

46.территориаль ижтимагый үзидарә Уставының ике экземплярлары.

47.2. Әлеге статьяның 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документлар тапшыру турындагы таләп рәхсәт ителми.

48.Вәкаләтле вәкилгә документларны алуда исемлек һәм аларны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

49.3. Жирлек башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында документлар килгән көннән алып ике атна эчендә жирлек Советының уставны теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турындагы карары проекты алдан карау һәм әзерләүне оештыра.

50.4. Гражданнар Жыенының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм киңәшмә тавышы хокукы белән поселок Советы утырышында катнашырга хокуклы.

51.5. Жирлек советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында яки әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документларны жирлек башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә аны теркәүдән баш тарту турында Карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тартуны мотивацияләргә кирәк.

52.6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып Россия Федерациясе Конституциясенә территориаль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының, федераль законнарның, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарының, жирлек Уставының, муниципаль берәмлекнең башка норматив хокукый актларының каршы килүе тора.

53.7. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту территориаль ижтимагый үзидарә булдыруның максатка туры килмәве мотивлары буенча рәхсәт ителми.

54.8. Жирлек Советы тарафыннан өч көн эчендә территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән мотивацияле карар рәсми рәвештә язма рәвештә гражданнар жыены вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) житкерелергә тиеш.

55.9. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында Карар кабул иткән очракта, уставның бер экземпляры аны теркәү турында билге белән гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче экземпляр жирлек Советында саклана.

56.10. Территориаль ижтимагый үзидарә уставына кертелгән үзгәрешләр әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә жирлек Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Әлеге үзгәрешләр теркәлгән көннән үз көченә керә.

- 57.
- 58.23 нче маддә. Жәмәгать тыңлаулары, жәмәгать фикер алышулары
- 59.1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары буенча фикер алышу өчен жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар үткәрелергә мөмкин.
- 60.2. Халык тыңлаулары халык, поселок советы яки поселок башлыгы инициативасы буенча үткәрелә.
61. Халык яки поселок Советы инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар поселок Советы тарафыннан билгеләнә, ә поселок башлыгы инициативасы буенча поселок башлыгы тарафыннан жәмәгать тыңлауларына билгеләнә.

6. Ачык тыңлаулар һәм муниципаль норматив хокукый акт проекты турында мәгълүмат бастырылган көннән башлап, жирлек халкы жирлек башлыгына ачык тыңлауларга чыгарылган муниципаль норматив хокукый акт мәсьәләсе яки проекты буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы» федераль дәүләт мәгълүмат системасы аша жиһәрергә хокуклы.

Искәрмәләр һәм тәкъдимнәр юнәлешә жәмәгать тыңлаулары уздырылганчы 2 эш көненнән дә соңга калмыйча тәмамлана.

Жирлек башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне һәм аларны жәмәгать тыңлауларында катнашучыларга житкерүне оештыра.

7. Жәмәгать тыңлаулары муниципаль хокукый акт проектына карау көненә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Жәмәгать тыңлаулары белгечләр, экспертлар, кызыксынучы затлар чакыруы белән үткәрелә. Жәмәгать тыңлауларында поселокта яшәүче теләсә кайсы кеше катнашырга хокуклы.

8. Жәмәгать тыңлауларын үткәрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм жирлекнең вазифаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, аларның компетенциясенә жәмәгать тыңлауларына чыгарыла торган муниципаль хокукый акт проектына кабул итү кертелгән.

9. Ачык тыңлаулар нәтижәләре бастырылырга (ачыкланырга) тиеш, шул исәптән Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырылырга тиеш (kamskoye-ustye.tatarstan.ru), торак пунктның мәгълүмати стендларында, шулай ук федераль дәүләт мәгълүмат системасында «дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең (функцияләрнең) Бердәм порталы халык тыңлаулары уздырылганнан соң 5 көннән дә соңга калмыйча урнаштырыла.

10. Жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткәрү тәртибе жирлек Советы тарафыннан расланган жәмәгать тыңлаулары турында Нигезләмә белән билгеләнә.

24 нче маддә. Гражданнар жыены

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм авыл жирлегә жирле үзидарәсе вазифаи затлары эшчәнлегә турында халыкны мәгълүматлаштыру, инициатив проектлар кертү һәм аларны карау, территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен авыл жирлегә территориясендә гражданнар жыеннары үткәрелергә мөмкин. Гражданнар жыеннары авыллар, торак массивлар, кварталлар, урамнар, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыены халык, жирлек Советы, жирлек башлыгы инициативасы буенча, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ уставында каралган очракларда үткэрелә.

3. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткэрелә торган гражданнар жыелышы жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарэ органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренә жыелышында катнашу хокукына ия булган 10 проценттан ким булмаган гражданнар төркеменә язма тәкъдиме буенча билгеләнә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында тәкъдим аның каравына чыгарыла торган мәсьәләләр исемлеген, жыенны үткөрү вакыты һәм урынын үз эченә алырга тиеш. Бу тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелыш үткөрү инициативасы белән гражданнар төркеме мөрәжәгать итсә, аларның һәрберсенә фамилиясе, исеме, әтисенә исеме, туган көне, яшәү урыны адресы күрсәтелгән.

Жирлек советы гражданнар жыенын уздыру турында кертелгән тәкъдимне үзенә якынлашып килүче утырышында карый.

Жирлек советы гражданнар жыенын үткөрүдән аның максатка туры килмәве сәбәпләре буенча баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе территориаль ижтимагый үзидарэ уставы белән билгеләнә.

6. Инициатива проектларын кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында Тиешле территориядә яшәүче 16 яшькә житкән кешеләр катнашырга хокуклы. Инициатива проектларын кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе авыл жирлегә Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

7. Гражданнар жыенын үткөрү вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләргә жыелыш уздырылачак көнгә кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълүмат чаралары, почта хәбәрләре, йорт тирәли йөрүләр, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар кулланып хәбәр ителә.

Гражданнар жыенын эзерләү һәм үткөрүне жирлекнең башкарма комитеты тәмин итә.

8. Жыелыш эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышта катнашу хокукына ия булган гражданнарның гомуми саны Муниципаль сайлаулар үткәргәндә кулланыла торган Россия Федерациясе гражданнының Россия Федерациясе чикләрендә булган һәм яшәгән урыннары буенча теркәү исәп-хисабы мәгълүматлары нигезендә билгеләнә.

Әгәр анда жыелышта катнашу хокукы булган гражданнының өчтән бер өлеше булса, гражданнар жыелышы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта булган гражданнының күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

9. Гражданнар жыелышы жирле үзидарэ органнарына һәм жирле үзидарэ вазифаи затларына мөрәжәгатьләр кабул итә ала, шулай ук жирле үзидарэ органнары һәм жирле үзидарэ вазифаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайлый ала.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэне гамэлгэ ашыруга бэйле мәсьәләләр буенча уздырыла торган гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарэ уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

11. Гражданнар жыелышы кабул иткән мөрәжәгатьләр жирле үзидарэ органнары һәм жирле үзидарэ вазыйфай затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

12. Гражданнар жыенын билгеләү һәм үткөрү тәртибе, шулай ук гражданнар Жыенының вәкаләтләре федераль закон, жирлек советының әлеге Уставы һәм норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарэ уставы белән билгеләнә.

13. Гражданнар жыены нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

25 нче маддә. Гражданнар жыены

1. Гражданнар жыены халыкның жирле үзидарэне турыдан-туры гамэлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарэне гамэлгә ашыруда катнашу формасы булып тора.

2. Гражданнар жыены «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда һәм торак пункт Советы карары белән расланган Гражданнар жыенын үткөрүгә эзерлек тәртибе турындагы нигезләмәгә ярашлы рәвештә үткөрелә.

3. «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда гражданнар жыены үткөрелергә мөмкин:

1) торак пунктта торак пункт чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча (муниципаль район), аның составына күрсәтелгән торак пункт керә, ул күрсәтелгән торак пункт территориясен башка торак пункт (муниципаль район) территориясенә кертүне күздә тотта;

2) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан күрсәтелгән торак пунктның чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча гамэлгә ашырыла торган торак пунктта;

3) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләрэн гражданнар жыены гамэлгә ашыра торган торак пунктта, әгәр сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең саны 100 дән артык кеше тәшкил итсә, торак пунктның вәкиллекле органын төзү, аның саны һәм вәкаләтләре срогы мәсьәләсе буенча;

4) муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы вәкаләтләре гражданнар жыены тарафыннан гражданнарның үзара салым чараларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча гамэлгә ашырыла торган торак пунктта;

5) торак пункт составына керүче торак пунктта, шәһәр эчендәге районда, федераль әһәмияттәге шәһәрнең шәһәр эчендәге территориясендә, шәһәр округында яки муниципаль район чикләрендә торак пунктлар арасында урнашкан торак пунктта, әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

6) жирле үзидарэ оештыру һәм гамэлгә ашыру белән бэйле мәсьәләләр буенча халык инициативасын тәкъдим итү максатыннан, торак пунктлар арасындагы территориядә урнашкан торак пунктта;

7) авыл халкының тыгызлыгы түбән булган территориядә яки авыр барып житүле урында урнашкан торак пунктта, әгәр авыл жирлегендә халык саны 100 кешедән артмаса, торак пунктны бетерү мәсьәләсе буенча;

8) авыл жирлегендә авыл жирлеге старостасы кандидатурасын тәкъдим итү мәсьәләсе буенча, шулай ук авыл жирлеге старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

9) авыл жирлегендә гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очрақларда муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс үткәргәндә конкурс комиссиясе составына кандидатлар тәкъдим итү максатларында үткәрелергә мөмкин.

4. Гражданнар жыенын жирлек башлыгы яки сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең 10 кешедән ким булмаган төркеме инициативасы буенча чакырырга мөмкин.

5. Жыенны үткәру инициативасын яклап жыелырга тиешле имзалар саны торак пункт территориясендә даими яки күбесенчә яшәүче, яшәу урыны буенча теркәлгән гражданнар санының 5 процентын тәшкил итә, әмма 25 имзадан ким булмаसा тиеш.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып тора, жирлек башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш.

9. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында каралган гражданнар жыены сайлау хокукына ия булган торак пункт яки торак пункт халкының яртысыннан артыгы катнашында хокуклы. Әгәр торак пунктта сайлау хокукына ия булган әлеге торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы бер үк вакытта бергә булу мөмкинлегенә булмаса, әлеге Уставка ярашлы рәвештә гражданнар жыены гражданнар жыенын үткәру турында Карар кабул ителгән көннән алып бер айдан да артмаган вакыт эчендә этаплап үткәрелә. Шулай ук вакытта элек гражданнар жыенында катнашкан кешеләр тавыш бирүдә катнашмый. Гражданнар жыены карары, әгәр аның өчен гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

26 нчы маддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне тикшерү һәм барлык торак пункт халкы вәкилләренен фикерен ачыклау кирәк булганда үткәрелә. Жирлекнең тиешле территориаль өлешләрендә яшәүче гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру авыр булган очрақларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышын) билгеләү һәм үткәру, делегатлар сайлау тәртибе жирлек советының әлеге Уставы һәм (яки) норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, торак пункт Советы, торак пункт башлыгы инициативасы буенча үткәрелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирлек советы яки жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы буенча үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) поселок Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышлары белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) нәтижеләре рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

27 нче маддә. Гражданнар арасында сораштыру

1. Гражданнардан сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халыкның фикерен һәм аны исәпкә алуны ачыклау өчен жирлекнең бөтен территориясендә яки территориясендә үткәрелә.

Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерында.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

Инициатив проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча сораштыруда 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек яки аның инициатив проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлеше халкы катнашырга хокуклы.

3. Гражданнар арасында сораштыру:

1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча жирлек советы яки жирлек башлыгы;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - республика һәм республикаара әһәмияттәге объектлар өчен жирлекләрнең максатчан билгеләнешен үзгәртү турында Карар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен;

3) гражданнардан сораштыру муниципаль берәмлек яки аның 16 яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашырырга тәкъдим ителгән өлеше инициативасы буенча үткәрелә, әлеге инициативалы проектны хуплау турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнарны сораштыруны билгеләү һәм үткәрү тәртибе Татарстан Республикасы Законына ярашлы рәвештә шәһәр жирлегә Уставы һәм (яки) авыл жирлегә Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру турында карарны муниципаль берәмлек органы кабул итә. Гражданнарны сораштыру үткәрү өчен муниципаль берәмлекнең рәсми сайты Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә кулланылырга мөмкин. Муниципаль берәмлек органы тарафыннан гражданнардан сораштыру билгеләү турында карарда:

1) сораштыруны үткәрү датасы һәм вакыты;

2) Сораштыру үткәргәндә тәкъдим ителгән (тәкъдим ителгән) сорауны (сорауларны) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру таблицасының формасы;

5) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны;

6) «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлекнең рәсми сайты кулланып, гражданнардан сораштыру үткәргән очракта сораштыруда катнашучыларны идентификацияләү тәртибе.

6. Авыл халкы гражданнарны сораштыру уздыру турында 10 көн алдан хәбәр ителә.

7. Гражданнарны сораштыруга эзерләү һәм үткәрү белән бәйле чараларны финанслау:

1) жирлек бюджеты акчалары хисабына жирлекнең жирле үзидарә органнары яки муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары хисабына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру үткәргәндә.

8. Сораштыру нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә бастырылырга (ачыкланырга) тиеш. Сораштыру нәтижеләре белән авылның теләсә кайсы кешесе

танышырга хокуклы. Сораштыру нәтижеләре жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул ителгәндә исәпкә алынырга тиеш.

28 нче маддә. Инициативалы проектлар

1. Авыл жирлеге яки аның бер өлеше өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган чараларны гамәлгә ашыру максатыннан, жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне яки башка мәсьәләләрне хәл итү буенча, жирле үзидарә органнарына бирелгән карар хокукы авыл жирлеге башкарма комитетына инициатив проект кертелергә мөмкин. Муниципаль берәмлек территориясенә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла торган өлешен билгеләү тәртибе авыл жирлеге Советы карары белән билгеләнә.

2. Инициатива проекты кертү инициативасы белән ун алты яшькә житкән һәм тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче кимендә ун гражданны торган инициатив төркем, территориаль ижтимагый үзидарә органнары (алга таба проект инициаторлары) чыгыш ясарга хокуклы. Инициатив төркемнең минималь саны авыл жирлеге Советы карары белән киметелергә мөмкин. Проект инициаторы булып авыл жирлеге Советы карарына ярашлы рәвештә авыл жирлеге территориясендә эшчәнлек алып баручы башка кешеләргә дә чыгыш ясау хокукы бирелә ала.

3. Инициатива проекты түбәндәге мәгълүматларны үз эченә алырга тиеш:

1) авыл жирлеге яки аның өлеше халкы өчен өстенлекле әһәмияткә ия булган проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижеләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәкле чыгымнарны алдан исәпләү;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырылган вакыты;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырылган (мөмкин булган) финанс, милек һәм (яки) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат;

7) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен әлеге акчаларны куллану күздә тотылган очракта, инициатив түләүләренә планлаштырылган күләмнен тыш, жирле бюджет акчалары күләменә күрсәтү;

8) авыл жирлеге территориясен яки аның чикләрендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен күрсәтү, жирлек Советы карары белән билгеләнгән тәртипкә ярашлы;

9) авыл жирлеге Советы карарында каралган башка мәгълүматлар.

4. Инициативалы проект авыл жирлеге башкарма комитетына кертелгәнче, инициативалы проектны тикшерү, аның авыл жирлеге яки аның бер өлеше мәнфәгатьләренә туры килүен билгеләү, инициативалы проектны гамәлгә ашыруның максатка ярашлылыгын билгеләү, шулай ук жыен, жыен яки конференция тарафыннан инициативалы проектны хуплау турында Карар кабул итү максатларында гражданныр жыенында, жыелышында яки конференциясендә, шул исәптән территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданныр жыенында яки конференциясендә каралырга тиеш проектның. Шул ук вакытта бер жыенда, бер жыелышта яки гражданнырның бер конференциясендә берничә инициативалы проектны карау мөмкин.

Авыл жирлеге Советы карары белән инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнырның фикерен гражданнырдан сораштыру, аларның имзаларын жыю юлы белән дә ачыклау мөмкинлеге каралырга мөмкин.

Проект инициаторлары инициативалы проектны авыл жирлеге башкарма комитетына керткәндә, аңа тиешлечә гражданнар жыены, жыелышы яки конференциясе протоколын, гражданнардан сораштыру нәтижеләрен һәм (яки) авыл жирлеге халкының инициативалы проектка яки аның бер өлешенә ярдәм итүен раслаучы имза кәгазьләрен кушалар.

5. Авыл жирлеге башкарма комитетына инициатива проектын кертү турындагы мәгълүмат авыл жирлеге башкарма комитетына инициатива проектын керткән көннән алып өч эш көне эчендә «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм авыл жирлеге рәсми сайтында урнаштырылырга тиеш һәм әлеге статьяның 3 өлешендә күрсәтелгән мәгълүматны, шулай ук проект инициаторлары турында мәгълүматны үз эченә алырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар авыл жирлеге башкарма комитетына инициатива проект буенча үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен тәкъдим итү мөмкинлеге турында хәбәр итәләр, аларны тапшыру вакыты биш эш көннән дә ким була алмый. Үз фикерләрен һәм тәкъдимнәрен 16 яшькә житкән авыл жирлегендә яшәүчеләр юлларга хокуклы. Әгәр авыл жирлеге Башкарма комитетының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә күрсәтелгән мәгълүматны урнаштыру мөмкинлеге булмаса, әлеге мәгълүмат Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла (<https://kamskoey-ustye.tatarstan.ru>).

6. Инициатива проект авыл жирлеге башкарма комитетына ул кертелгән көннән алып 30 көн эчендә мәжбүри каралырга тиеш. Авыл жирлеге башкарма комитеты инициатива проектын карау нәтижеләре буенча түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) инициатива проектын хупларга һәм аның өстендә эшне жирле бюджет турында карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә тиешле максатларга һәм (яки) жирле бюджет проектын төзү һәм карау тәртибенә (жирле бюджет турында карарга үзгәрешләр кертү) ярашлы рәвештә дәвам итәргә;

2) инициатива проектын хуплаудан баш тарту һәм аны инициаторларга кире кайтару, инициатива проектын хуплаудан баш тарту сәбәпләрен күрсәтү.

7. Авыл жирлеге башкарма комитеты түбәндәге очракларның берсендә инициатива проектын хуплаудан баш тарту турында Карар кабул итә:

1) инициатива проектын кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

2) инициатива проектынң федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, әлеге Уставка туры килмәве;

3) жирле үзидарә органнарының кирәкле вәкаләтләре һәм хокуклары булмау сәбәпле инициатива проектын гамәлгә ашыру мөмкин түгел;

4) инициатива проектын гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар күләмендә жирле бюджет акчаларының булмавы, аларны формалаштыру чыганагы инициатива түләүләр түгел;

5) инициатива проектта тасвирланган проблеманы нәтижелерәк ысул белән чишү мөмкинлеге булу;

6) инициатива проектын конкурс сайлап алудан үтмәгән дип тану.

8. Авыл жирлеге башкарма комитеты әлеге статьяның 7 өлешендәге 5 пункттында каралган очракта проект инициаторларына инициатива проектын бергәләп эшләп бетерергә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яки дәүләт органы каравына аларның компетенциясенә туры китереп тәкъдим итәргә хокуклы.

9. Инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс буенча сайлап алу тәртибен жирлек советы билгели.

10. Әгәр авыл жирлеге башкарма комитетына берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән эчтәлеге буенча охшаш өстенлекле проблемаларны тасвирлап, авыл жирлеге башкарма комитеты конкурс сайлап алуын оештыра һәм бу хакта проект инициаторларына хәбәр итә.

11. Инициатив проектларны конкурс сайлап алуны үткәру коллегиаль органга (комиссиягә) йөкләнә, аның эшчәнлеге һәм формалашу тәртибе авыл жирлеге Советы карары белән билгеләнә. Коллегиаль орган (комиссия) составы авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан формалаштырыла. Шул ук вакытта коллегиаль орган (комиссия) әгъзаларының яртысы авыл жирлеге Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнергә тиеш. Проект инициаторларына һәм аларның вәкилләренә конкурс сайлап алуын үткәргәндә коллегиаль орган (комиссия) тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен белдерү мөмкинлеге тәмин ителергә тиеш.

12. Проект инициаторлары, тиешле муниципаль берәмлек территориясендә яшәүче, гражданнар жыены, жыелышы яки конференциясе тарафыннан вәкаләтләнгән башка гражданнар, шулай ук Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән башка затлар инициативалы проектны гамәлгә ашыруны Россия Федерациясе законнарына каршы килмәгән формаларда ижтимагый контрольдә тотарга хокуклы.

13. Авыл жирлеге башкарма комитеты инициатива проектын карау, инициатива проектын гамәлгә ашыру барышы, шул исәптән акчаларны куллану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәт һәм (яисә) хезмәттә катнашуы турында мәгълүмат авыл жирлегенә рәсми сайтында Интернет мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Авыл жирлеге Башкарма комитетының инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәләре турындагы хисабы авыл жирлегенә рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланганнан соң 30 календарь көн эчендә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм урнаштырылырга тиеш. Әгәр авыл жирлеге Башкарма комитетының «Интернет " мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә күрсәтелгән мәгълүматны урнаштыру мөмкинлеге булмаса, әлеге мәгълүмат Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырыла (<https://kamskoye-ustye.tatarstan.ru>).

29 нчы маддә. Жирле әһәмияттәге иң мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуы

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын һәм жирле әһәмияттәге башка мөһим мәсьәләләрне халык фикер алышуына чыгару турындагы карар жирлек Советы тарафыннан үз инициативасы буенча яки тиешле территориядә яшәүче гражданнар таләбе буенча жирлек советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокукый акт проектының тексты һәм халык фикер алышуына чыгарылачак мәсьәләләр буенча башка материаллар халык фикер алышуына чыгару турында Карар кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча массакүләм мәгълүмат чараларында бастырыла, торак пунктта яшәүчеләргә жибәрелә, халык белән танышу өчен мөмкин булган урыннарда урнаштырыла, башка ысуллар белән игълан ителә.

3. Гражданнарның мөрәҗәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен җирле үзидарә вазыйфай затлары Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы.

31 нче маддә. Торак пунктта яшәүчеләрнең җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм аны гамәлгә ашыруда катнашуның башка формалары

1. Әлеге Уставта каралган федераль законнар нигезендә халыкның җирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашу формалары белән беррәттән, гражданнар җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка формаларда катнашырга хокуклы.

2. Җирле үзидарәне җирлектә яшәүчеләрнең турыдан-туры гамәлгә ашыруы һәм халыкның җирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклек принципларына нигезләнә.

Җирле үзидарә органнары һәм җирле үзидарә вазифай затлары халыкка җирле үзидарә халкына турыдан-туры гамәлгә ашыруда һәм халыкның җирле үзидарә гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ТОРАК ПУНКТ СОВЕТЫ

32 нче маддә. Торак пункт Советы Җирле үзидарәнең вәкиллекле органы

1. Торак пункт Советы даими эшләүче, җирле үзидарәнең коллегияль вәкиллекле органы булып тора.

2. Җирлек Советының рәсми исеме «Татарстан Республикасы Кама-Устье муниципаль районы Уразлы авыл җирлеге Советы». Кыскача вариант Уразлы авыл җирлеге Советы (алга таба текст буенча торак пункт Советы).

3. Авыл җирлеге Советының вәкаләтләре 5 ел.

4. Җирлек советы җирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

5. Торак пункт Советының мөһерләре, үз атамасы белән бланклары бар.

6. Җирлек Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә җирлек бюджетында аерым юл белән карала.

33 нче маддә. Торак пункт Советы составы

1. Җирлек советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайлана торган 7 депутаттан тора.

2. Җирлек советы аның составына билгеләнгән сандагы депутатларның өчтән ике өлешен сайлаганда хокуклы булып тора.

34 нче маддә. Авыл җирлеге Советы депутаты статусы

1. Җирлек Советы депутатының вәкаләтләре ул сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш җирлек Советы эшли башлаган көннән туктатыла. Яңа чакырылыш поселок Советы эшен башлаган көн булып аның сайлаулардан соң беренче утырышын үткәрү көне санала.

2. Җирлек Советы депутаты Азат ителмәгән нигездә эшли, депутатлык эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара, әлеге уставта билгеләнгән очраклардан тыш. Кирел авыл җирлегендә даими нигездә бер генә депутат эшли ала.

3. Җирлек Советы депутаты статусына бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав, жирлек Советы карарлары нигезендә үз вәкаләтләрен тоткарлыксыз гамәлгә ашыру өчен шартлар тудырыла.

5. Жирлек Советы депутаты жирлек Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә тиеш, алар шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләрен дә үз эченә алырга тиеш:

1) эшкуарлык эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнәргә, шулай ук хужалык итүче субъект белән идарә итүдә катнашырга (торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары, бакчачылык, бакчачылык, дача кулланучылар кооперативлары, билгеләнгән тәртиптә теркәлгән күчмәсез милек ияләре ширкәте һәм профсоюз, Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләр Советы, муниципаль берәмлекләренң башка берләшмәләреннән тыш) әгәр федераль законнарда башкасы каралмаган булса яки тәртиптә булса), федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән муниципаль хокукый акт нигезендә, аңа әлеге оешма белән идарә итүдә катнашу йөкләнмәгән;

2) депутат бурычларын объектив үтәүдә шик тудырырга мөмкин булган тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яки поселок Советының абруена зыян китергә сәләтле конфликтлы ситуацияләрдән качарга;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы булганда шәхси кызыксыну депутат бурычларын объектив үтәүгә йогынты ясый яки йогынты ясый ала торган хәлләр бу хакта жирлек советына хәбәр итәргә һәм әлеге мәнфәгатьләр конфликтыны булдырмауга яки жайга салуга юнәлдерелгән аның карарын үтәргә;

4) жирлек советында билгеләнгән жәмәгать чыгышлары кагыйдәләрен үтәргә;

5) депутатлык эшчәнлегә белән бәйле булмаган максатларда Федераль закон нигезендә аңа депутатлык бурычларын үтәү белән бәйле рәвештә билгеле булган конфиденциаль характердагы мәгълүматларны ачмаска һәм кулланмаска;

б) депутат бурычларын үтәү сәбәпле физик һәм юридик затлардан бүләкләр (бүләкләр, акчалата бүләкләр, ссудалар, хезмәтләр, күнел ачулар, ял, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләр) алмаска.

6. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы Совет депутаты хокукы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы кешеләр аша шөгыльләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчмәсез милек ияләре ширкәтенәң съездында (конференциясендә) яки гомуми жыйылышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы белән идарә итүдә катнашудан тыш, шул исәптән жирле үзидарә органында, сайлау комиссиясе аппаратында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, милекчеләр ширкәтенәң съездында (конференциясендә) яки гомуми жыйылышында катнашу күчмәсез милек) Татарстан Республикасы башлыгына (Раиса) алдан хәбәр итү белән (алга таба – Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте югары башкарма органы житәкчесе) Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исемнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектә булган акцияләрне (устав капиталындагы өлешләрне) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек оештыручы (акционер, катнашучы) булып торган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

е) укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шулай ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, эгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дөүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

ж) идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренә башка органнары составына керергә, эгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

7. Жирлек Советы депутаты 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» гы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. «Коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «дөүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль закон, 7 майдагы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрен, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү очрагында жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла 2013 ел по 79-ФЗ аерым категория затларга чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны һәм аларга ия булуны, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләренә саклауны тыю турында, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан, чит ил финанс инструментларын үзләштерү һәм (яки) куллану.

8. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы Совет депутаты хокукы түгел: Россия Федерациясенә халыкара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән каралган.

9. Жирлек Советы депутаты 2008 елның 25 декабрдәгә 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» гы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрен һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

10. Жирлек Советы депутаты тарафыннан коррупциягә каршы тору турында Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелә торган керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турында мәгълүматларның дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Раисы (Татарстан Республикасы дөүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) карары нигезендә Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

11. Әлеге статьяның 8.2 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә "коррупциягә каршы тору турында" 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм аларның башка затларының чыгымнарының туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәмәү, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән аерым категория кешеләргә счетлар (вкладлар)ачуны һәм булуны тыю турында, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле әйберләрне Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) алардан файдаланырга», Татарстан Республикасы Раис (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы житәкчесе) жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яки аңа карата башка җаваплылык чарасын куллану турында гариза белән тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирле үзидарә органына яки судка мөрәжәгать итә.

10. Жирлек Советы депутаты тәкъдим иткән керемнәр, чыгымнар, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы мәгълүматлар «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге жирле үзидарә органнарының рәсми сайтларында урнаштырыла һәм (яисә) массакуләм мәгълүмат чараларына муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

35 нче маддә. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Авыл жирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды эчендәге территорияләрдә, аларны үткәрү тормыш тәмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемтә объектларының эшчәнлеген бозмаса, җәяүлеләр һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә яки гражданның торак биналарга яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә комачаулау тудырмаса, үткәрелә. Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яки жирле үзидарә органнарына мондый очрашулар турында хәбәр итү таләп ителми. Шулай ук вакытта жирлек Советы депутаты әлеге органнарда аларны үткәрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

Жирле үзидарә органнары жирлек Советы депутатларының сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук жирле үзидарә органнары тарафыннан жирлек Советы депутатларының сайлаучылар белән очрашуларын үткәрү өчен бирелә торган биналар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән ачык чара формасындагы очрашулары Россия Федерациясенә җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында законнарына ярашлы рәвештә үткәрелә.

Җыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән ачык чара рәвешендә жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яки үткәрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ җаваплылыкка китерә.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм аларга хисап бирә.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эше турында елына бер тапкырдан да сирәгрәк хисап бирә, вақыт-вақыт аларны жирлек советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга бер тапкырдан да сирәгрәк сайлаучыларны кабул итә.

4. Жирлек Советы депутаты гражданның законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда каралган чараларны кабул итәргә, шул исәптән алардан килгән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикаятьләренә карарга, аларда булган мәсьәләләренә дәрәс һәм вақытында хәл итәргә ярдәм итәргә тиеш.

36 нчы маддә. Яңа сайланган жирлек Советы эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш жирлек Советы беренче утырышка депутатларның билгеләнгән санының өчтән ике өлеше сайланган көннән соң ун көннән дә соңга калмыйча жыела. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек башлыгы, ә ул булмаганда сайлау комиссиясе чакыра.

2. Сайлаулардан соң беренче утырышны жирлек советының яңа башлыгы сайланганчы, жирлек Советының иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

37 нче маддә. Торак пункт Советы компетенциясе

Торак пункт Советы компетенциясендә:

- 1) торак пункт уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;
- 2) торак пункт территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләренә законнарға ярашлы рәвештә билгеләү;
- 3) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;
- 4) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм бетерү, аларны түләү буенча Россия Федерациясенә Салымнар һәм җыемнар турындагы законнары нигезендә ташламалар бирү;
- 5) торак пунктның социаль-иқтисади үсеше стратегиясен раслау;
- 5.1) жирлекнең муниципаль идарәсе һәм социаль-иқтисади үсешенә олак сарыфларын һәм бурычларын билгеләү, жирлекнең жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын карау һәм раслау (хуплау)
- 6) чикләренә үзгәртү, торак пунктны үзгәртү турында инициатива тәкъдим итү;
- 7) жирлек Советы депутатларын сайлауны билгеләү һәм жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;
- 8) жирле референдумны билгеләү;
- 9) жирлек башлыгын сайлау;
- 10) жирлек башлыгының аның эшчәнлегенә нәтиҗәләре, Башкарма комитет эшчәнлегенә һәм муниципаль берәмлек башлыгы карамагындагы башка жирле үзидарә органнары турында, шул исәптән жирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләренә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлау
- 11) муниципаль район Советына жирлек Советы депутатлары арасынан жирлек вәкилен сайлау;
- 12) жирлекнең башкарма комитеты структурасын раслау, аның хезмәткәрләренә чик санын билгеләү;
- 13) жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртү, жирлек Советы депутатын чакыртып алу мәсьәләләре буенча тавыш бирүне билгеләү;

14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гамәлгә ашыру;

15) жирлекнең муниципаль милкендә булган мөлкәт белән идарә итү һәм аның белән идарә итү тәртибен, шул исәптән федераль законнарда ярашлы рәвештә аны хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; жирлек Советы килешүе буенча яки раслаганнан соң читләштерелгән муниципаль милек төрләре исемлеген билгеләү;

16) муниципаль предприятиеләрне булдыру, үзгәртеп кору һәм бетерү, шулай ук муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәтләренә тарифлар билгеләү, федераль законнарда каралган очрактан тыш, эшләрне башкару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;

17) муниципаль-ара хезмәттәшлек оешмаларында торак пунктның катнашу тәртибен билгеләү;

18) торак пунктның контроль органын формалаштыру;

19) жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягыннан тәмин итү тәртибен билгеләү;

20) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләрен үтәүне контрольдә тоту;

21) жирлек башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул итү;

22) жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, шәһәр төзелеше проекткауның жирле нормативларын, жирдән файдалану һәм жирлек территориясендә төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына ярашлы рәвештә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

23) муниципаль районның жирле үзидарә органнары белән Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә жирлек бюджетыннан муниципаль район бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына үз вәкаләтләренә бер өлешен гамәлгә ашыруны аларга тапшыру турында килешү төзү турында карарлар кабул итү;

24) торак пункт территориясендәге урамнарны һәм торак пунктларның башка өлешләрен атау һәм үзгәртү мәсьәләләрен хәл итү;

25) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына жирлек бюджетыннан кирәкле акчаларны бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

26) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар булдыру турында карарлар кабул итү;

27) үз массакүләм мәгълүмат чараларын оештыру;

28) торак пункт Уставы һәм торак пункт Советы карарлары аңлатмасы;

29) жирлек Советы Регламентын һәм үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар кабул итү;

30) сайлап куелган вазыйфаи затларга, жирлекнең сайлап куелган органнары әгъзаларына, жирлек Советы депутатларына, муниципаль хезмәткәрләргә һәм муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләренә һөнәри белем һәм өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру;

31) торак пункт территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

32) жирлекнең коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын, жирлекнең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

33) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләрнең вәкилләккә органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлегә устав белән жирлек Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

38 нче маддә. Авыл жирлегә Советының эш тәртибе

1. Авыл жирлегә Советының эш тәртибе әлегә устав һәм авыл жирлегә Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек советы эшенең төп формасы булып аның утырышлары тора, аларда жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр хәл ителә.

3. Жирлек советы утырышы, әгәр анда сайланган депутатлар санының ким дигәндә 50 проценты катнашса, хокуклы.

4. Жирлек советының чираттагы утырышлары кирәк булганда, әмма өч айга бер тапкырдан да сирәгрәк үткәрелми. Чираттан тыш утырышлар жирлек башлыгы яки депутатлар төркеме инициативасы буенча жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән бер өлешеннән ким булмаган өлеше буенча чакырыла.

5. Совет утырышларын авыл жирлегә башлыгы чакыра. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы утырышның вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш утырыш уздырылганчы бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Жирлек Советының һәр утырышында утырыш протоколы алып барыла. Утырыш протоколына утырышның датасы, урыны һәм вакыты турында мәгълүмат кертелә, каралган барлык мәсьәләләр санап чыгарыла һәм тавыш бирү нәтижеләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Жирлек советы утырышы протоколына кул куелгач, жирлек башлыгы аның белән жирлекнең теләсә кайсы кешесә таныша ала.

7. Жирлек Советы утырышларында һәр депутатның бер тавышы бар. Авыл жирлегә Советы депутаты тавыш бирү хокукын үзе гамәлгә ашыра. Торак пункт Советы утырышларында тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Һәр төр тавыш бирүне куллану очраklары әлегә устав, торак пункт Советы Регламенты белән билгеләнә.

Жирлек башлыгы һәм аның урынбасары булмаганда, Совет утырышын өлкән яшьтәге депутат ача һәм алып бара.

39 нчы маддә. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны жирлек башлыгы башкара.

2. Жирлек Советы Регламентына ярашлы рәвештә, жирлек Советы компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасынан, жирлек башлыгынан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр оештырылырга, (яки) жирлек советы эшчәнлегенең төп юнәлешләре буенча әлегә мәсьәләләрне эзерләү өчен җаваплы депутатлар билгеләнергә мөмкин. Депутат ике даими комиссиядә генә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, жирлек Советы карарлары проектларын эзерләү, жирлек Советы Регламенты нигезендә жирлек башлыгының хокукый акты нигезендә жирлек Советы карамагына кертелгән мөһим мәсьәләләрне тикшерү өчен депутатлар, жирлек башкарма комитеты, иҗтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр вәкилләре, белгечләр, экспертлар һәм жирлек халкы составында эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

40 нчы маддә. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләргә гамәлгә ашыру

1. Жирлек советы жирлек советы кабул иткэн элге Устав нигезлэмэлэренен үтэлешен, жирлек бюджетының үтэлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын, жирлекне үстерү программаларын куллануны, жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тотта.

2. Жирле үзидарэ органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, элге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, жирлек Советы карары белән депутатлар арасыннан күрсәтелгән фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Законнарга ярашлы рәвештә, жирлек Советы инициативасы буенча жирлек башлыклары жирлек бюджеты акчаларын максатчан куллануны, муниципаль милекне нәтижәле куллануны тикшерә (ревизияли) ала. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны үткөрү тәртибе жирлекнең ревизия комиссиясе турындагы Нигезлэмә белән билгеләнә.

4. Жирлекнең башкарма комитеты, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, вазыйфаи затлар, территориаль ижтимагый үзидарэ органнары, әгәр закон белән башкача билгеләнмәгән булса, жирлек советы, аның контроль комиссияләре, жирлек Советы депутаты мөрәжәгәте буенча жирлек Советы карамагына кагылышлы мәсьәлеләр буенча сорала торган мәгълүматны бирергә, ә законнарны, муниципаль хокукый актларны бозуга күрсәтелгән очракта хокук бозуларны бетерү һәм жәлеп итү өчен кичекмәстән чаралар күрергә тиеш гаепле кешеләр жаваплылыкка тартыла.

5. Жирлек советы, контроль функцияләрен башкарып, жирлек Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-идарэ итү эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

41 нче маддә. Муниципаль район Советына жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле жирлек Советы депутатлары арасыннан Кама Тамагы муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

2. Сайланган кандидат дип санала, аның өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш биргән.

42 нче маддә. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылырга мөмкин:

1) жирлек Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү;

2) «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләр буенча торак пункт Советын тарату;

3) Татарстан Республикасы Югары судының жирлек Советы депутатларының элге составының хокуксызлыгы турында карары үз көченә кергән очракта, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләрен тапшыруына бәйле рәвештә;

4) торак пункт үзгәртеп корылган очракта, шулай ук торак пункт бетерелгән очракта;

5) жирлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә жирлек сайлаучылары саны 25 проценттан артыкка арткан очракта.

2. Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында»2002 елның 12 июнәндәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

43 нче маддә. Торак пункт Советын үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек советын үз-үзен таркату турында карар жирлек башлыгы яки жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан ким булмаган өлеше булган депутатлар төркеме инициативасы буенча кабул ителергә мөмкин.

2. Үз үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы тәкъдим ителергә мөмкин түгел:

1) жирлек Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) жирлек бюджетын кабул итү һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау чорында;

3) жирлек башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү вакытында яки аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Торак пункт Советының үз-үзен таркату турында язма тәкъдиме үз-үзен таркату мотивларын үз эченә алырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен дәлилләүче башка материаллар да кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен жирлек Советы карары белән комиссия төзелә. Жирлек советы яки жирлек башлыгы карары буенча жирлек советын үз-үзен таркату мәсьәләсе ачык тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

IV бүлек. ТОРАК ПУНКТ БАШЛЫГЫ

45 нче маддә. Авыл жирлегә башлыгы авыл жирлегенең югары вазифалы кешесе

1. Авыл жирлегә башлыгы-авыл жирлегенең югары вазифалы кешесе.

2. Авыл жирлегә башлыгы авыл жирлегә Советы тарафыннан сайлана.

3. Жирлек башлыгы бер үк вакытта жирлек советын һәм жирлекнең башкарма комитетын житәкли.

4. Жирлек башлыгы вазифасының рәсми исеме Кама Тамагы муниципаль районының Иске Барыш авыл жирлегә муниципаль берәмлегә башлыгы (Уразлы авыл жирлегә башлыгы).

5. Жирлек башлыгы вазифасы буенча Кама Тамагы муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

46 нчы маддә. Жирлек башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек башлыгы яна сайланган жирлек советының беренче утырышында жирлек Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән жирлек Советы вәкаләтләре срогына сайлана.

Жирлек башлыгын сайлау жирлек Советы депутатлары тәкъдим иткән кандидатлар арасынан, шул исәптән жирлек, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Раиса халкы тәкъдимнәре нигезендә башкарыла.

2. Әгәр аны сайлау өчен жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлек Советы депутаты сайланган жирлек башлыгы булып санала.

3. Сайланганнан соң, жирлек башлыгы түбәндәге антны бирә::

"Олы Бортас авыл жирлегә башлыгы вазифасына кергәндә, ант итәм - муниципаль берәмлек уставы белән бирелгән вәкаләтләребезне тормышка ашырганда, муниципаль берәмлек өчен бүгенге һәм киләчәк буыннар алдында җаваплылыгыбызны аңлап, Россия Федерациясе Конституциясен, федераль

законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм Татарстан Республикасы законнарын, муниципаль берәмлек уставын төгәл үтәргә, муниципаль берәмлек халкының хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен хөрмәт итәргә, сакларга һәм якларга, тарихи традицияләрен хөрмәт итеп, гражданлык килешүенә һәм ыкътисади потенциалын арттыруга омтылырга, үз бурычларыңны намус белән үтәү, муниципаль берәмлекнең чәчәк атуы һәм аның барлык халкы файдасына намуслы.

4. Жирлек Советы вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң, жирлек башлыгы билгеләнгән тәртиптә жирлекнең яңа башлыгы сайланганчы, жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итүне дәвам итә.

47 нче маддә. Торак пункт башлыгы статусы

1. Авыл жирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Жирлек башлыгы Кама Тамагы муниципаль районы Советында даими нигездә алмаштырыла торган вазифага сайланган очракта, ул жирлек башлыгы вәкаләтләрен азат ителмәгән нигездә башкара.

3. Жирлек башлыгы үз эшчәнлегендә федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә жирлек халкына һәм жирлек советына контрольдә тотыла һәм хисап бирә.

4. Авыл жирлеге башлыгы хокукы түгел:

1) эшкуарлык эшчәнлегенә белән шәхсән яки ышанычлы кешеләр аша шөгыльләнәргә;

2) коммерцияле яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәясси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы белән түләүсез идарә итүдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек ияләре ширкәтенен съездында (конференциясендә) яки гомуми жыйылышында катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашу (сәясси партия, һөнәри берлек органы белән идарә итүдә катнашудан тыш, шул исәптән жирле үзидарә органында оештырылган беренчел профсоюз оешмасының сайлап куелган органы, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының съездында (конференциясендә) яки гомуми жыйылышында катнашу, күчемсез милек милекчеләре ширкәте) Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Раисына (Татарстан Республикасы дүләт хакимиятенен югары башкарма органы житәкчесе) алдан хәбәр итү белән;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советында, Муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы оештыручы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яки муниципаль милектә булган акцияләренә (устав капиталындагы өлешләренә) идарә итү тәртибен билгеләүче муниципаль хокукый актларга ярашлы рәвештә муниципаль берәмлек оештыручы (акционер, катнашучы)булып торган оешманың идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) Укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә. Шулай ук вакытта укыту, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе

законнарында башкасы каралмаган булса, чит ил дэүлэтлөре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданныгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый;

4) идарэ органнары, попечительлек яки күзэтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшлөүче аларның структур бүлекчэләренен башка органнары составына керергә, эгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса.

5. Жирлек башлыгы елына бер тапкырдан да сирәгрәк жирлек халкы һәм жирлек Советы алдында үз эшчәнлегенә нәтижәләре турында хисап бирә.

6. Жирлек башлыгы «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «дэүлэт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту турында» 2012 елның 3 декабрендәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, «Коррупциягә каршы тору турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачу һәм аларга ия булу, акчалата средстволарны һәм кыйммәтле эйберләренә саклау, чит ил финанс инструментларын үзләштерү һәм (яки) куллану.

48 нче маддә. Жирлек башлыгының вәкаләтләре

Торак пункт башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләренен жирле үзидарэ органнары, дэүлэт хакимияте органнары, гражданны һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә торак пунктны тәкъдим итә, ышанычсыз торак пункт исеменнән эш итә;

2) жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек советы утырышларын чакыра һәм аларда рәислек итә;

3) бер башлылык принципларында жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлегенә житәкчелек итә һәм жирлекнең башкарма комитеты аның компетенциясенә кергән вәкаләтләренә үтәү өчен шәхси жаваплылык тотат;

4) Әлегә уставта билгеләнгән тәртиптә торак пункт Советы кабул иткән хокукый актларга, шулай ук торак пункт Советы утырышлары протоколларына кул куя һәм аларны игълан итә;

5) жирлек Советы эшендә жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алу һәм ачыклыкны тәмин итү буенча чаралар күрә һәм халыкны жирлек советы эшчәнлегенә турында даими рәвештә хәбәр итә;

6) жирле үзидарэ органнары тарафыннан гражданны кабул итүне оештыра, атнага бер тапкырдан да сирәгрәк гражданны шәхси кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданнының тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

7) жирлекнең акчалары, шул исәптән жирлек Советының эшчәнлеген тәмин итү һәм тоту өчен акчалар белән идарэ итә, жирлекнең расланган бюджетына ярашлы рәвештә, банк учреждениеләрендә жирлекнең бюджет һәм башка счетларын ача һәм яба;

8) закон һәм әлегә Уставка ярашлы рәвештә гражданнының ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча жирлек советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

9) жирлек Советы каравына жирлек бюджеты проектларын һәм аның үтәлеше турында хисапларны тәкъдим итә;

10) жирлекнең социаль-иқтисади үсеше стратегиясе проектын жирлек Советы каравына тәкъдим итә;

11) жирлек Советы раславына жирлек башкарма комитеты структурасы проектын кертә, жирлек Башкарма комитетының штат расписаниесен хезмәткәрләрнең чик саны һәм хезмәт хақы фонды тарафыннан билгеләнгән расланган структурага ярашлы рәвештә раслый;

12) жирлек башкарма комитетының муниципаль хезмәткәрләрен һәм башка хезмәткәрләрен билгели һәм вазифаларыннан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата дәрәжәләндерер һәм дисциплинар җаваплылык чараларын куллана;

13) жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яки) тәмин итә, аларның үтәлеше өчен шәхси җаваплылык тотат; тиешле законнар нигезендә һәм аларны үтәү өчен тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

14) жирлек советына үз эшчәнлегенә нәтиҗәләре, жирлек башкарма комитеты һәм аңа буйсынган башка жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтиҗәләре, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисаплар тапшыра;

15) дәүләт һәм башка органнарда торак пункт мәнфәгатьләрен тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, торак пункт исемнән судка гариза бирә, ышаныч кәгазьләре бирә;

16) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлек башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләргә, шулай ук әлеге устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

49 нчы маддә. Жирлек башлыгы урынбасары

1. Жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы депутатлар арасынан жирлек башлыгы урынбасары сайлана.

7) аңа карата судның гаепләү карарының законлы көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читтә даими яшәү урынына;

9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил дәүләте гражданлыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, чит ил гражданлыгын алырга яисә Чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы булмаган чит ил территориясендә Россия Федерациясе гражданының даими яшәү хокукын раслаучы яшәү рөхсәтен яисә башка документ алырга хокукы, жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы;

10) сайлаучылар тарафыннан кире чакыру;

11) сәламәтлек торышы буенча муниципаль берәмлек башлыгы вәкаләтләрен гамәлгә ашыра алмауның суд тәртибендә билгеләнгән;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына ярашлы рәвештә, шулай ук муниципаль берәмлек юкка чыгарылган очракта муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору;

13) муниципаль берәмлек чикләре үзгәрү нәтижәсендә муниципаль берәмлек сайлаучылары санының 25 проценттан артыграк артуы.

2. Әгәр Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советының вәкаләтләре срогы тәмамлануга алты айдан да азрак вакыт калса, авыл җирлегенә башлыгын сайлау Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советының беренче утырышында башкарыла.

3. Авыл җирлегенә башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, авыл җирлегенә яңа башлыгы Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советының мондый вәкаләтләр туктатылган көннән алып алты айдан да артмаган срогга якынак утырышында сайлана.

Авыл җирлегенә башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылганнан соң алты ай узгач, авыл җирлегенә яңа башлыгы сайлана торган Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советы утырышын Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советының өлкән депутаты алып бара.

Әгәр аны сайлау өчен Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советы депутатларының билгеләнгән санының яртысыннан артыгы тавыш бирсә, Депутат муниципаль берәмлек башлыгы итеп сайланган дип санала.

4. Авыл җирлегенә башлыгының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча аңа карата сак астына алу яки вакытлыча вазифасыннан читләштерү рәвешендә процессуаль мәҗбүри чаралар кулланылган очракта, аның вәкаләтләрен муниципаль берәмлек башлыгы урынбасары башкара.

Авыл җирлегенә башлыгы урынбасары булмаган очракта, авыл җирлегенә башлыгы вәкаләтләрен Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советы депутаты вакытлыча башкара, ул Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советының якынлашып килүче утырышында башка депутатлар, депутатларның инициатив төркемнәре тәкъдим иткән кандидатлар арасынан сайлана.

Авыл җирлегенә башлыгы вәкаләтләрен башкару вакыты авыл җирлегенә башлыгы урынбасары яисә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл җирлегенә Советы депутаты тарафыннан муниципаль берәмлеккә элеккеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган көннән алып алты айдан артмаска тиеш.

51 нче маддә. Ышаныч югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә, ышаныч югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш:

1) кешенә мәнфәгатьләр конфликтны булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәве;

2) кешенә үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәве яки белә торып дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүматлар бирмәве;

3) кешенең түләүле нигездә коммерция оешмасының идарә органы эшчәнлегендә катнашуы, федераль закон белән билгеләнгән очраклардан тыш;

4) кешенең эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыруы;

5) әгәр Россия Федерациясенең халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки күзәтү советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларның һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керүе.

2. Муниципаль вазыйфаны биләүче кеше, аңа буйсынган кешенең мәнфәгатьләр конфликтна китерә яки китерә ала торган шәхси мәнфәгатьләре барлыкка килүе турында белгән кеше, шулай ук муниципаль вазыйфаны биләгән кеше мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча чаралар күрмәгән очракта, ышанычын югалту сәбәпле, эштән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш.

V бүлек. жирлекнең башкарма комитеты

52 нче маддә. Жирлекнең башкарма комитеты жирлекнең жирле үзидарә башкарма-идарә органы

1. Жирлекнең башкарма комитеты жирле үзидарәнең башкарма-идарә итү органы булып тора.

2. Авыл жирлеге башкарма комитетының рәсми исеме "Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл жирлеге башкарма комитеты". Кыскача вариант "Олы Бортас авыл жирлеге башкарма комитеты" (алга таба текст буенча авыл жирлеге башкарма комитеты).

3. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына һәм жирлек халкына хисап бирә һәм контрольдә тота.

4. Авыл жирлеге башкарма комитетының мөһерләре, үз исемнәре белән бланклары бар.

5. Жирлекнең башкарма комитеты эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары Россия Федерациясе бюджетлары чыгымнары классификациясенә ярашлы рәвештә жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

53 нче маддә. Торак пунктның Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

2. Жирлек башкарма комитеты структурасына жирлек башлыгы, жирлек башкарма комитеты житәкчесе урынбасары (секретарь), жирлек Башкарма комитетының башка вазифалы кешеләре керә.

54 нче маддә. Башкарма комитетның вәкаләтләре

1. Башкарма комитет:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәп өлкәсендә:

- жирлек бюджеты проектын, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясе проектын эшли;

- жирлек бюджетын үтәүне тәмин итә, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен үтәүне оештыра;

- жирлек бюджеты үтәлеше турында хисап әзерли, жирлекнең социаль-икътисади үсеше стратегиясен үтәү турында хисаплар әзерли;

- жирлекнең икътисады һәм социаль өлкәсе торышын билгеләүче статистик күрсәткечләр жыоны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимияте органнарына бирүне оештыра;

- жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлаштыру документларын эшләү һәм гамәлгә ашыру;

- торак пункт Советы тарафыннан расланган (хупланган) стратегик планлаштыру документларын гамәлгә ашыруны мониторинглау һәм контрольдә тоту;

2) муниципаль милек белән идарә итү, торак пункт территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- жирлекнең муниципаль милеккә булган мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын булдыру, сатып алу, куллану, боерык бирү һәм арендау мәсьәләләрен хәл итә;

- жирлек Советы карары белән билгеләнгән очрақларда жирлек Советына муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр эзерли һәм килештерүгә (раслауга) кертә;

муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән торак пунктның икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи; торак пункт территориясендә халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә төрле милек формасындагы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;

- жирлек советы билгеләгән тәртип буенча муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлегенә финанс белән тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә аларның житәкчеләрен билгели һәм биләгән вазифаларыннан азат итә;

- муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып ала; торак пунктны төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, көнкүреш һәм социаль ихтыяжларны канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү буенча заказчы булып тора -культурных потребностей населения, на выполнение других работ с использованием предусмотренных для этого собственных материальных и финансовых средств поселения;

- содействует в развитии сельскохозяйственного производства, создает условия для развития малого и среднего предпринимательства;

3) в области связи:

- обеспечивает создание условий для обеспечения населения услугами связи;

- присваивает адреса объектам адресации, изменение, аннулирование адресов, присвоение наименований элементам улично-дорожной сети (за исключением автомобильных дорог федерального значения, автомобильных дорог регионального или межмуниципального значения, местного значения муниципального района), наименований элементам планировочной структуры в границах поселения, изменение, аннулирование таких наименований, размещение информации в государственном адресном реестре;

4) в области бытового, торгового и иного обслуживания населения:

- создает условия для обеспечения населения услугами общественного питания, торговли и бытового обслуживания; организует рынки и ярмарки;

- создает условия для организации досуга и обеспечения населения услугами организаций культуры;

торак пункт территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыра, торак пунктта рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;

ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыра һәм жирләү урыннарын тәмин итә;

- торак пунктта балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм гамәлгә ашыра;

- Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә вәкаләтле органы билгеләгән тәртиптә стационар булмаган сәүдә объектларын урнаштыру схемасын эшли һәм раслый;

- торак пунктның коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли һәм гамәлгә ашыра, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

5) төзекләндрү өлкәсендә:

каты коммуналь калдыкларны туплау (шул исәптән аерым туплау) һәм транспортлау буенча эшчәнлекне оештыруда катнаша;

биналарның (аларда урнашкан урыннарның) һәм корылмаларның милекчеләренә янәшәдәге территорияләренә төзекләндрүдә катнашу тәртибен билгели;

торак пункт территориясен төзекләндрү буенча эшчәнлекне торак пунктны төзекләндрүнең расланган кагыйдәләренә ярашлы рәвештә оештыра;

гражданнарның торак пунктларда яшәүче урамнарына, мәйданнарына һәм башка территорияләренә исемнәр бирә, йортларның номерларын билгели;

б) гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү өлкәсендә:

- торак пункт территориясендә законнарны, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актларын үтәүне, гражданнарның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән жирле үзидарә хокукларын бозучы судта яки арбитраж судында дәүләт хакимияте органнары һәм дәүләт вазыйфаи затлары, предприятиеләр, учреждениеләр, оешмаларның актларын шикаять итә;

- торак пунктлар чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткәрүне тәмин итә;

муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, жирлек чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне эзерләүне һәм үткәрүне оештыру һәм матди-техник тәмин итүне гамәлгә ашыра;

жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар үткәрү, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чаралар оештыру белән бәйле законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;

халыкның жәмәгәт тәртибен саклау буенча ирекле формированиеләре эшчәнлегә өчен шартлар тудыра;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруны тәмин итә.

7) жирлекнең жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтү өлкәсендә:

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен тапшырылган матди һәм финанс чараларын исәпкә ала һәм тиешле файдалануны тәмин итә;

- тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен тиешле федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;

- жирлек Советы карарларына ярашлы рәвештә, жирлекнең жирле үзидарә органнары карамагындагы Матди ресурслардан һәм финанс чараларыннан үзенә тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен өстәмә файдалануны тәмин итә;

8) башка вәкаләтләр:

- Россия Федерациясенәң гражданлык законнары нигезендә үз белдеге белән төзелешне сүтү турында карарлар, үз белдеге белән төзелешне сүтү яки аны рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларына, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә, территорияне планлаштыру буенча документациягә яки федераль законнарда билгеләнгән капитал төзелеш объектлары параметрларына мәжбүри таләпләргә туры китерү турында карарлар кабул итә;

- жирлек Советы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник һәм башка тәмин итүне гамәлгә ашыра;

торак пунктның архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;

үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнарда ярашлы рәвештә халыкара һәм тышкы икътисади элементләренә гамәлгә ашыра;

- жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү максатларында гражданны торак пункт өчен социаль әһәмиятле эшләренә (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткәрүне оештыра;

- муниципаль хезмәтләр реестрын формалаштыру һәм алып бару тәртибен билгели; жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра, законнар, әлеге Устав, жирлек Советы карарлары белән жирлек советы яки башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә кертелгән вәкаләтләрдән тыш.

2. Жирлекнең башкарма комитеты Муниципаль контрольне гамәлгә ашыруга вәкаләтле орган булып тора.

Муниципаль контроль өлкәсендәге башкарма комитетның вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә::

1) Тиешле территориядә муниципаль контроль оештыру һәм гамәлгә ашыру;

2) жирле үзидарә органнарына бирелгән төбәк дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыру һәм гамәлгә ашыру;

3) тиешле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшләү. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Россия Федерациясе субъектларының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә башкарыла;

4) тиешле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтижәлеген мониторинглауны оештыру һәм үткәрү, аның күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;

5) Татарстан Республикасы субъектларының федераль законнарда, законнарда һәм башка норматив хокукый актларында каралган башка вәкаләтләрен гамәлгә ашыру.

«Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау турында» 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең хокукларын яклау белән бәйлә мөнәсәбәтләргә карата кулланыла.

55 нче маддә. Жирлекнең башкарма комитетының жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләрне хәл итү хокукы

Башкарма комитет жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләрне хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра:

торак пункт музейларын булдыра;

торак пунктта нотариус булмаган очракта, законнарда каралган нотариаль гамәлләр башкара;

опека һәм попечительлек буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыруда катнаша;

торак пункт территориясендә жирле милли-мәдәни автономияләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра;

-Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм торак пункт территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтә;

- торак пункт территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацияләү буенча чараларны оештыруда һәм гамәлгә ашыруда катнаша;

муниципаль янгын күзәтчелеген булдыра;

туризмны үстерү өчен шартлар тудыра;

кеше хокукларын тәмин итүне жәмәгать контролендә тотучы жәмәгать күзәтү комиссияләренә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган кешеләргә ярдәм күрсәтә;

инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидларның ижтимагый берләшмәләре тарафыннан 1995 елның 24 ноябрдәге Федераль закон нигезендә оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтә

№ 181-ФЗ "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында";

- гражданнарга торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарын арендау шартнамәләре буенча муниципаль торак фондының торак биналарын бирә;

торак пункт территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлек алып бара;

- «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыра;

инвалидларның, сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән кешеләрнең, адаптив физик культура һәм адаптив спортның Физик культурасын һәм спортын үстерүгә ярдәм күрсәтә;

- Россия Федерациясенә 1992 елның 7 февралдәге 2300-1 номерлы «кулланучылар хокукларын яклау турында»гы Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау буенча чараларны гамәлгә ашыра;

алкоголь, наркотик яки башка төрле токсик исерек хәлдә булган кешеләргә ярдәм күрсәтү буенча чаралар үткәрү;

- полиция участок уполномоченныйсы вазыйфасын биләүче хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорына торак бинаны тәкъдим итү.

56 нчы маддә. Жирле үзидарә органнары арасындагы бәхәсләрне хәл итү һәм үзара хезмәттәшлек нигезләре

1. Жирле үзидарә органнарының үзара эш итү тәртибен жирлек советы билгели ала.
2. Жирле үзидарә органнары арасында аларның вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр килешү процедураларын үткәрү юлы белән яки суд тәртибендә хәл ителә.

VI бүлек. РЕВИЗИЯ КОМИССИЯСЕ

57 нче маддә. Торак пунктның ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең ревизия комиссиясе даими эшләүче, жирле финанс контроле үзидарәсенең коллегияль органы булып тора.
2. Жирлекнең ревизия комиссиясе жирлек Советы тарафыннан оештырыла һәм рәис һәм ике аудитордан тора.

VIII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНЕҢ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

58 нче маддә. Юридик зат хокукларына ия булган жирле үзидарә органнары Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары жирлек советына һәм жирлекнең башкарма комитетына бирелә.

59 нчы маддә. Жирле үзидарә органнары юридик затлар буларак

1. Жирлек исеменнән жирлек башлыгы милек һәм башка хокуклар һәм бурычлар ала һәм гамәлгә ашыра, судта ышанычсыз чыгыш ясый ала.
2. Жирлек советы, жирлекнең башкарма комитеты идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен оештырыла торган муниципаль казна учреждениеләре булып тора һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

60 нчы маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирле үзидарә органнарын тотуга чыгымнарны финанслау бары тик жирлек бюджетының үз керемнәре хисабына гына башкарыла.

Аларның башлыгы. ДЕПУТАТЛАРГА, ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫНА ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗИФАИ ЗАТЛАРЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР

61 нче маддә. Даими нигездә эшләүче жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары һәм жирлекнең башка вазифаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре

Даими нигездә эшләүче жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары һәм жирлекнең башка вазифаи затлары эшчәнлегенең социаль һәм башка гарантияләре «муниципаль берәмлекнең вәкиллекле органы депутаты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнә.

62 нче маддә. Жирлек Советы депутатларының, жирлек башлыгының кагылышсызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгының хокукларын гарантияләү, аларны жинаять яки административ жаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алуда, тентүдә, сорау алуда, аларга карата башка жинаять-

процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр башкарганда, шулай ук депутатларга, алар биләгән торак һәм (яки) хезмәт бинасына, аларның багажына, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, алар кулланган элемтә чаралары, аларга караган документлар федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә, жирлек Советы депутаты тавыш бирүдә әйтелгән фикер, позиция һәм депутат, жирлек башлыгы статусына туры килгән башка гамәлләр өчен, шул исәптән аның вәкаләтләре срогы тәмамланганнан соң, жинаять яки административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге положение жирлек Советы депутаты, жирлек башлыгы тарафыннан халык алдында мыскыллаулар, яла ягулар яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозулар булган очрақларга кагылмый.

Х бүлек. жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

63 нче маддә. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының җаваплылыгы

Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары закон нигезендә жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җавап бирәләр.

Гражданның турыдан-туры ихтыяры белән кабул ителгән карарлар, жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарә вазифаи затларының карарлары һәм гамәлләре (гамәлсезлеге) закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә судка яки арбитраж судына шикаять ителергә мөмкин.

64 нче маддә. Жирлек Советы депутатларының жирлек халкы алдында җаваплылыгы

1. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән жирлек башлыгы, жирлек халкы алдында җаваплылыгы тиешле депутатның аны сайлаган жирлек халкының ышанычын югалтуы нәтижәсендә килә.

2. Жирлек халкының ышанычын югалткан жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек башлыгы, әлеге Уставта каралган нигезләр буенча һәм тәртиптә кире чакырылырга мөмкин.

65 нче маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының дәүләт алдында җаваплылыгы

1. Федераль законнар нигезендә жирлек Советының, жирлек башлыгының дәүләт алдындагы җаваплылыгы тиешле суд карары нигезендә, алар Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституцион законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очракта, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә гамәлгә ашырмаган очракта килә.

2. Жирлек Советын тарату, вазифасыннан азат итү һәм жирлек башлыгын отставкага җибәрү нигезләре һәм тәртибе 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

66 нчы маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында җаваплылыгы

Жирле үзидарэ органнарының һәм жирле үзидарэ вазифаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылығы федераль законнарда билгелэнгән тәртиптә башлана.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

67 нче маддә. Жирлекнең муниципаль хокукый актлары системасы

1. Муниципаль хокукый актлар системасына торак пункт керә:

1) жирлек уставы, жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукый актлар;

2) жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) әлеге Уставта каралган жирлек башлыгының һәм жирле үзидарәнең башка органнары һәм вазифаи затларының хокукый актлары.

2. Жирлек уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукый актлар системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлгә ия һәм бөтен жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Жирле үзидарэ органнары һәм вазифаи затлары кабул иткән муниципаль хокукый актлар жирлекнең бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

4. Муниципаль хокукый актлар Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституцион законнарда, «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль законга, Россия Федерациясенә башка федераль законнарына һәм башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, «Татарстан Республикасында жирле үзидарэ турында» Татарстан Республикасы Законына, башка законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданныр, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнары вазыйфаи затлары һәм жирле үзидарэ органнары вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә жаваплы.

68 нче маддә. Гражданнырның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарлар

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү турыдан-туры торак пункт халкы тарафыннан жирле референдумда гражданнырның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән башкарыла.

2. Әгәр жирлектә яшәүчеләрнең ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен өстәмә рәвештә муниципаль хокукый актны кабул итү (чыгару) таләп ителсә, жирлек советы яки жирлек башлыгы, аларның компетенциясенә әлеге актны кабул итү (чыгару) керә, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый актны әзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Бу вакыт өч айдан артмаска тиеш.

3. Гражданнырның ихтыярын турыдан-туры белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны чыгару срогын бозу жирлек башлыгын кире алу өчен нигез булып тора.

69 нчы маддә. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый актларның төрләре

1. Жирле үзидарә органнары һәм вазифаи затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләренә үтәү өчен түбәндәге муниципаль хокукый актлар чыгаралар:

1) торак пункт Советы торак пункт Советы карарлары;

2) жирлек башлыгы жирлек башлыгының карарлары һәм боерыклары;

2. Жирле үзидарәнең башка вазифаи затлары әлеге Уставта, аларның статусын билгеләүче башка муниципаль хокукый актларда билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә боерыклар һәм боерыклар чыгаралар.

70 нче маддә. Муниципаль хокукый актлар әзерләү

1. Муниципаль хокукый актлар проектларын жирлек башлыгы, жирлек Советы депутатлары, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре, район прокуроры, шулай ук жирлекнең аны алып бару мәсьәләләре буенча ревизия комиссиясе кертә ала.

2. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, аларга кушылган документларның исемлеге һәм формасы жирлек Советы Регламенты һәм жирлек башлыгы тарафыннан билгеләнә

71 нче маддә. Торак пункт советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, устав белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләренә билгеләүче карарлар, жирлек башлыгын отставкага жиберү турында карар, шулай ук жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре һәм федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән аның компетенциясенә кертелгән башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Жирлек советының жирлек территориясендә үтәү өчен мәжбүри булган кагыйдәләренә билгеләүче карарлары, әгәр федераль законнарда башкасы билгеләнмәгән булса, жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Муниципаль хокукый актларны һәм килешүләренә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары челтәр басмасын куллана. Муниципаль хокукый актның тулы текстын рәсми челтәр басмасында бастырып чыгару (урнаштыру) басма басмада аңа күләмле график һәм таблица кушымталары китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокукый актта аның реквизитлары булырга тиеш: аның исеме, имзалану датасы (жирлек Советы кабул иткән хокукый актлар өчен шулай ук жирлек Советы кабул иткән дата), теркәлү номеры, хокукый актка кул куйган вазифаи затның исеме.

5. Жирлек Советының жирлек бюджеты турындагы карарлары, хисап турында, аны үтәү турында, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, жирлек Советы Регламенты, жирлек Советы, жирлек башлыгы тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокукый актлар, муниципаль хокукый актлардан яисә федераль закон белән чикләнгән мәгълүматлар булган аерым нигезләмәләрдән тыш, алар имзаланган көннән алып жиде көн эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (игълан ителергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, жирлек Советы депутатын чакыртып алу, чикләренә үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору, жирлек башлыгын һәм

аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча тавыш бирү турында нормага туры килмәгән хокукый актлар һәм законнарға ярашлы рәвештә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

7. Закон яки әлеге Устав нигезендә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) мәжбүри булмаган нормага каршы муниципаль хокукый актлар аларны чыгарган органнар яки жирле үзидарә вазифаи затлары карары буенча бастырылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастыру (халыкка чыгару) вакытында муниципаль хокукый актның реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокукый актларны рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) :

- торак пунктлар территориясендә махсус мәгълүмати стендларда хокукый акт текстын урнаштыру. Күрсәтелгән стендлар саны һәм аларның урнашу урыннары жирлек Советы тарафыннан раслана һәм жирлек халкының муниципаль хокукый акт тексты белән тоткарлыксыз танышу мөмкинлеген тәэмин итәргә тиеш;

жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан оештырылган басма МАССАКҮЛӨМ мәгълүмат чараларында яки жирлек территориясендә таратыла торган башка басма МАССАКҮЛӨМ мәгълүмат чараларында хокукый акт текстын бастырып чыгару;

- «Интернет » мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында муниципаль хокукый актларны урнаштыру (kamskoje-ustye.tatarstan.ru), Татарстан Республикасының рәсми хокукый мәгълүмат порталында (pravo.tatarstan.ru), Россия Юстиция министрлыгы порталында Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар (<http://pravo-minjust.ru>, <http://pravo-минюст.рф>, челтәр басмасы буларак теркәлү:ЭЛ no ФС77-72471 05.03.2018).

10. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданның жыенында) кабул ителгән хокукый актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар, Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлар регистрына кертелергә тиеш, аны оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары тарафыннан Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

74 нче маддә. Муниципаль хокукый актларны гамәлдән чыгару һәм аларның гамәлдә булуын туктату

1. Муниципаль хокукый актлар «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан, мондый органнар яки тиешле вазыйфалар бетерелгән яки күрсәтелгән вәкаләтләр Исемлеге үзгәртелгән очракта, гамәлдән чыгарылырга яки аларның гамәлдә булуы туктатылырга мөмкин органнары яки вазыйфаи затлары - жирле үзидарә органнары яки жирле үзидарә вазыйфаи затлары, аларның вәкаләтләренә муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яки туктатып тору вакытына тиешле муниципаль хокукый актны кабул итү (чыгару), шулай ук суд тарафыннан кертелгән; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән бирелгән аерым дөүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга салучы өлешендә - дөүләт хакимияте органнары тарафыннан.

2. Норматив характерда булмаган муниципаль хокукый актның гамәлдә булуы, тиешле күрсәтмә алган очракта, аны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органы яки жирле үзидарә вазифаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла

Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил, Россия Федерациясенең эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкаләтлеләре турында законнары нигезендә бирелгән. Алынган күрсәтмәнең үтәлеше турында жирлекнең башкарма комитеты яки жирле үзидарәнең вазифаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшмәкәрләрнең хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә өч көн эчендә, ә жирлек Советы алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итәргә тиеш.

ХII бүлек. ТОРАК ПУНКТНЫҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

75 нче маддә. Торак пунктның икътисади нигезе

Жирлекнең икътисади нигезен муниципаль милектә булган милек, жирлек бюджеты акчалары, шулай ук жирлекнең милек хокуклары тәшкил итә.

76 нчы маддә. Жирлекнең муниципаль милке

1. Торак пункт милкендә булырга мөмкин:

1) жирлек уставында билгеләнгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү өчен билгеләнгән милек;

2) Россия Федерациясе субъектларының федераль законнары һәм законнары белән билгеләнгән очракларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук әлеге Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт;

3) муниципаль берәмлек вәкиллекле органының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазифаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген тәмин итү өчен билгеләнгән мөлкәт;

4) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итү хокукы булган мәсьәләләргә хәл итү өчен кирәкле милек;

2. Муниципаль берәмлекләрдә әлеге статьяның 1 өлеше таләпләренә туры килмәгән милеккә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән милек үзгәртеп профильләштерелергә (милекнең максатчан билгеләнеше үзгәргә) яки читләштерелергә тиеш. Мондый милекне читләштерү тәртибе һәм вакыты Федераль закон белән билгеләнә.

3. Жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен кирәкле башка милек жирлек милкендә булырга мөмкин.

Торак пунктта закон таләпләренә туры килмәгән милеккә милек хокукы барлыкка килгән очракта, күрсәтелгән милек федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда үзгәртеп профильләштерелергә (мөлкәтнең максатчан билгеләнешен үзгәртү) яки читләштерелергә тиеш.

4. Торак пункт милкендә булырга мөмкин:

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән очракларда жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт, шулай ук «жирле үзидарә

оешмасының гомуми принциплары турында»2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясындагы 4 өлешендә каралган тәртиптә жирле үзидарә органнарының аерым вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән мөлкәт Россия Федерациясендә үзидарәләр";

2) жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә вазыйфаи затлары, муниципаль хезмәткәрләр, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәткәрләре эшчәнлеген жирлек Советының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә тәмин итү өчен билгеләнгән милек;

3) жирле үзидарә органнарына федераль законнар белән бирелгән һәм жирле әһәмияттәгә мәсьәләләргә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итү хокукы булган мәсьәләләрне хәл итү өчен кирәкле милек.

77 нче маддә. Жирлекнең муниципаль милке белән идарә итү, файдалану һәм аның белән идарә итү

1. Жирле үзидарә органнары жирлек исеменнән муниципаль милеккә Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга һәм аларга ярашлы рәвештә кабул ителә торган жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларына ярашлы рәвештә мөстәкыйль рәвештә ия булалар, файдаланалар һәм алар белән идарә итәләр.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына һәм башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими файдалануга тапшырырга, федераль законнар нигезендә читләштерергә, башка килешүләр төзергә хокуклы.

78 нче маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Торак пункт әлеге уставта билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдырырга, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, жирле әһәмияттәгә мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән муниципаль-ара жәмгыятьләрне булдыруда катнашырга хокуклы.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек исеменнән муниципаль казна учреждениеләренң йөкләмәләре буенча субсидияле жавап бирәләр һәм федераль закон белән билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә аларның үтәлешен тәмин итәләр.

үзидарәләр, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре, аларны акчалата тотуга чыгымнарны күрсәтеп, рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка игълан ителергә) тиеш.

3. Жирлек бюджеты проекты өч елга (Чираттагы финанс елы һәм план чоры) төзелә һәм раслана.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында жирлекнең социаль-икътисади үсеше фаразы нигезендә төзелә.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге устав нигезендә жирлек башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты төзү:

- Россия Федерациясе Президентының Бюджет мөрәжәгәте;

торак пунктның социаль-икътисади үсешен фаразлау;

- жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- муниципаль программаларда.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карарда район бюджетының төп характеристикалары булырга тиеш, аларга жирлек бюджеты керемнәренен гомуми күләме, жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләме, жирлек бюджеты дефициты, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы тарафыннан билгеләнгән башка күрсәткечләр керә.

8. Жирлек бюджеты турында карар белән:

- жирлек бюджеты керемнәренен Баш администраторлары Исемлеге;

- жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

- чыгым төрләренен бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) яки бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары муниципаль программалары һәм программалы булмаган эшчәнлек юнәлешләре), чыгым төрләренен төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) һәм (яки) максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программалы булмаган эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары төрләре, шулай ук бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының муниципаль хокукый акты белән билгеләнгән;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

жәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренен гомуми күләме;

башка бюджетлардан алынган һәм (яки) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме жирлек бюджеты чыгымнарының 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменен 5 процентыннан ким булмаган күләмдә (жирлек бюджеты чыгымнарын исәпкә алмыйча), Россия Федерациясе бюджет системасының максатчан билгеләнештәге башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган);

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары;

Чираттагы финанс елыннан һәм һәр елдан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге

- план чоры, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, жирлек советының муниципаль хокукый акты нигезендә билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар белән:

1) жирлек бюджеты керемнәренә Баш администраторлары Исемлеге;

2) жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганакларының Баш администраторлары Исемлеге;

3) бюджет ассигнованиеләрен бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), чыгым төрләре төркемнәре һәм максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), чыгым төрләре төркемнәре, бүлекләр, Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекчәләре буенча бүлү;

4) Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты акчаларының баш идарәчеләре, бүлекләр, бүлекчәләр һәм максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм программасыз эшчәнлек юнәлешләре), бюджет чыгымнарын классификацияләү чыгымнары төрләре төркемнәре буенча жирлек бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы;

5) жәмәгать норматив йөкләмәләрен үтәүгә юнәлтелгән бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

6) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан алынган һәм (яки) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

7) план чорының беренче елына шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләменә 2,5 процентыннан ким булмаган күләмдә (максатчан билгеләнешкә ия булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар хисабына каралган жирлек бюджеты чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына гомуми чыгымнарның 5 процентыннан ким булмаган күләмдә жирлек бюджеты;

8) Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганаклары;

9) жирлекнең дәүләт эчке бурычының югары чиге Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына булган хәл буенча, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиге күрсәтелгән;

10) Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнгән жирлек бюджетының башка күрсәткечләре

10. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты белән бер үк вакытта жирлек Советына:

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында торак пунктның социаль-иқтисади үсешенә алдан йомгаклары һәм агымдагы финанс елында торак пунктның социаль-иқтисади үсешенә көтелгән йомгаклары;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына торак пунктның социаль-иқтисади үсешен фаразлау;

- Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджетының төп характеристикаларын (килемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты) фаразлау;

- жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикасы (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

Чираттагы финанс елыннан һәм һәр план чорыннан соң киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге;

- ағымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

жирлек Советы, жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән, күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары, күрсәтелгән бюджет сметаларына карата жирлекнең башкарма комитеты белән фикер каршылыктары килеп чыккан очракта тәкъдим ителә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән һәм аңа ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы Бюджет кодексында һәм әлеге Уставта кабул ителгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет ассигнованиеләрен муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программа булмаган юнәлешләре буенча бүлү бюджеты турында карар белән расланган очракта, бюджет турында карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тапшырыла.

Әгәр бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасын үз эченә алмаса, бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү кушымтасы бюджет турында карар проектына аңлатма язуына кушымталар составына кертелә.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектын төзү жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.

12. Жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проектын ағымдагы елның 15 ноябреннән дә соңга калмыйча кертә.

13. Жирлек бюджеты турында карар проектын карау һәм аны раслау тәртибе, жирлек советының Муниципаль норматив хокукый акты белән билгеләнгән, Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турында карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә күрсәткечләрен һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

14. Жирлек бюджеты турында Карар 1 гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 декабренә кадәр гамәлдә, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм (яки) жирлек бюджеты турында карарда башкасы каралмаган булса.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән тәртиптә имзаланганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка чыгарылырга) тиеш.

15. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлек бюджетының баланслы булуын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, дефицит күләме, Муниципаль бурыч күләме һәм структурасы, жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәү буенча билгеләнгән федераль законнарның һәм Татарстан Республикасы законнарының үтәлешен тәэмин итә.

19. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

1. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр Сатып Алу Россия Федерациясенә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу өлкәсендә контракт системасы турындагы законнарына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тээмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәтләр сатып алу жирле бюджет акчалары хисабына башкарыла.

84 нче маддә. Торак пункт гражданның үзара салым салу чаралары

1. Гражданның үз-үзләренә салым салу чаралары дип гражданның жирле әһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен бер тапкыр түләүләргә аңлатыла. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләр күләме, аерым категория гражданның тыш, барлык торак пунктта яшәүчеләргә тиң итеп билгеләнә, аларның саны торак пунктта яшәүчеләргә гомуми санының 30 процентыннан артмаска тиеш, алар өчен түләүләр күләме киметеләргә мөмкин.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләргә кергән һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда, ә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясының 1 өлешендәге 4.1 пунктнада каралган очракларда гражданиннар жыенында хәл ителә.

3. Жирле референдумда гражданның бер тапкыр бирелә торган түләүләргә жыю турындагы карар басылып чыккач жирлекнең башкарма комитеты:

- гражданның үзара салым акчаларын туплау өчен торак пункт (муниципаль район) территориясендә урнашкан Россия банкы учреждениесендә махсус счет ача;

- референдум карарында каралган эшләргә башкаруны оештыра һәм әлеге карарда каралган тәртиптә жирлек халкы алдында аларның үтәләше турында хисап бирә.

4. Гражданның үзара салым акчалары жирлек бюджетының үз керемнәренә карый.

85 нче маддә. Торак пунктның муниципаль үзләштерүләргә

1. Жирлек Россия Федерациясе валютасында эчке базарда урнаштырыла торган муниципаль берәмлек исемнән кыйммәтле кәгазьләр һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләргә нигезендә жирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм муниципаль бурыч йөкләмәләргә барлыкка килә торган кредит оешмаларыннан жәлеп ителә торган кредитлар чыгару юлы белән муниципаль заимствованияләргә гәмәлгә ашырырга хокуклы. торак пункт уставы белән.

2. Муниципаль үзләштерүләргә жирлек исемнән гәмәлгә ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә жирлекнең башкарма комитетына карый.

86 нчы маддә. Жирлекнең жирле бюджеты үтәләше

1. Жирле бюджет Россия Федерациясе Бюджет кодексына ярашлы рәвештә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты касса бердәмләргә һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәләшенә касса хезмәтә күрсәтү, жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

4. Жирлек бюджетының үтөлеше жирлекнең жыелма бюджет рәсеме һәм жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

87 нче маддә. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең башкарма комитеты тарафыннан бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә төзелә.

3. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисап жирлек Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Жирлек Советына тапшырылганчы жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисап тышкы тикшерүгә дучар ителә, ул бюджет акчаларының баш администраторларының бюджет хисабын тышкы тикшерүне һәм жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка нәтижә эзерләүне үз эченә ала.

Жирлек бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү жирлекнең Ревизия комиссиясе яки жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып башкарыла.

5. Жирлекнең башкарма комитеты агымдагы финанс елының 1 апреленнән дә соңга калмыйча жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап тапшыра. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка нәтижә эзерләү бюджет акчаларының баш администраторларының еллык бюджет хисабын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган срокта үткәрелә.

6. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка нәтижә финанс контроле органы тарафыннан бер үк вакытта жирлекнең башкарма комитетына жиберелә.

7. Ел саен агымдагы финанс елының 1 маеннан да соңга калмыйча жирлекнең башкарма комитеты жирлек советына хисап финанс елында жирлек бюджеты үтөлеше турында карар проекты, жирлек бюджеты үтөлеше турында башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документлар кушымтасы белән жирлек Советының хисап финанс елында жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисабын тапшыра.

8. Жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны карау нәтижәләре буенча жирлек Советы жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны раслау яки кире кагу турында Карар кабул итә.

Жирлек Советы жирлек бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул мәгълүматны дәрәс чагылдырмау яки тулы булмаган фактларны бетерү һәм 1 айдан да артмаган вакытка кабат тапшыру өчен кайтарыла.

9. Жирлек бюджеты үтөлеше турында карар белән жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турында хисап раслана, анда керемнәрнең, чыгымнарның һәм жирлек бюджеты дефицитының гомуми суммасы күрсәтелә.

Жирлек Советының хисап финанс елы өчен жирлек бюджеты үтөлеше турындагы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

жирлек бюджеты керемнәре бюджет керемнәрен классификацияләү кодлары буенча;

жирлек бюджеты керемнәре керем төрләре, керем төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторының бюджет керемнәренә караган операцияләр классификациясе буенча;

жирлек бюджетты чыгымнарының ведомство структурасы буенча жирлек бюджетты чыгымнары;

жирлек бюджетты чыгымнарын бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчэләре буенча;

бюджет дефицитын финанслау чыганаclarын классификацияләү кодлары буенча жирлек бюджетты дефицитын финанслау чыганаclarы;

жирлек бюджетты дефицитын финанслау чыганаclarы төркемнәр, төркемчэләр, статьялар, бюджет дефицитын финанслау чыганаclarы төрләре кодлары буенча;

бюджет дефицитын финанслау чыганаclarына караган дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү.

88 нче маддә. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукый актларның, жирлек бюджетыннан физик затларга башка түлүүләр буенча ачык норматив йөкләмәләрен һәм йөкләмәләрен билгеләүче хокукый актларның нигезләмәләрен үтәүне тәмин итү, шулай ук муниципаль контрактлар шартларын, бюджеттан акча бирү турында килешүләрен (килешүләрен) үтәү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, алдан һәм аннан соңгысына бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле-жирлекнең ревизия комиссиясенен контроль эшчәнлеге.

3. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Эчке муниципаль финанс контроле муниципаль финанс контроле органнарының контроль эшчәнлеге булып тора.

4. Алдан контроль жирлек бюджетын үтәү процессында бюджет бозуларын кисәтү һәм туктату максатларында башкарыла.

5. Алдагы контроль жирлек бюджетты үтәлеше нәтижәләре буенча аларның законлы үтәлешен, исәп-хисапның дөрөсләген һәм хисаплылыгын билгеләү максатыннан башкарыла.

XIV БҮЛЕК. ТОРАК ПУНКТ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ

89 статья. Жирлек Уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү тәртибе

1. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты карау жирлек Советы Регламенты нигезендә кимендә ике укуда жирлек Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка беренче укылышта үзгәрешләр кертү турында карар проекты кабул ителгәннән соң күрсәтелгән проект жирлек Советы депутатларына, төзәтмәләр кертү өчен хокук ижат инициативасы хокукына ия башка субъектларга жиберелә.

3. Жирлек уставы, жирлек Советының Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары күпчелек тарафыннан жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешенә кабул ителә.

90 статья. Жирлек Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турында карар

1. Жирлек уставы, жирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр кертү турындагы карары, алар кабул ителгәннән соң, жирлек башлыгы федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендәгә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органына жиберелә.

2. Жирлек уставы, жирлек Советының әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары, аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында (kamskoye-ustye.tatarstan.ru), Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru), Россия Минюсты порталында «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» рәсми басылып чыкканнан соң (<http://pravo-minjust.ru>, <http://pravo-vo/pravo.vo.ru>, [минф.//pravvo.ru](http://pravvo.ru), «Интернет» челтәре буларак теркәлү. Авыл жирлегә башлыгы муниципаль берәмлек уставын, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль берәмлек уставын, муниципаль берәмлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан «Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәве турында» 2005 елның 21 июлендәгә 97-ФЗ номерлы Федераль законның 4 статьясындагы 6 өлешендә каралган Россия Федерациясе субъекты муниципаль берәмлекләре уставларының дәүләт реестрына үзгәрешләр кертү хакында белешмәләрен кертү турында хәбәрнамә кергән көннән жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә) тиеш.

3. Әлеге уставка кертелгән һәм жирле үзидарә органнарының структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр, жирле үзидарә органнары арасында вәкаләтләр бүлешү (жирлек уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфай затларының вәкаләтләре, вәкаләтләре чоры, сайланулы вазыйфай затларын сайлау тәртибе үзгәрүдән тыш) күрсәтелгән үзгәрешләрен һәм уставка өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актка кул куйган жирлек башлыгының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

4. Жирлек Советы депутатларының санын арттыра яисә киметә торган үзгәрешләр, жирлек халкының саны артуга яисә кимүенә бәйле рәвештә, күрсәтелгән үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт кабул иткән жирлек Советының вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң үз көченә керә.

Әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр түбәндәгә муниципаль хокукый акт белән кертелә:

1) жирлек Советы (гражданның жыены) карары белән, аның рәйсе һәм башлыгы йә жирлек Советы (гражданның жыены) рәйсе вәкаләтләрен башкаручы жирлек башлыгы тарафыннан имзаланган булса;

2) Совет (гражданның жыены) кабул иткән һәм жирлек башлыгы кул куйган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлеге хокукый актта Совет (гражданның жыены) карарының аны кабул итү турындагы реквизитлары күрсәтелә. Күчеш нигезләмәләрен һәм (яисә) жирлек уставына кертелә торган үзгәрешләрен һәм өстәмәләрен үз көченә керүе турындагы нормаларны Советның (гражданның жыенының) мондый карарына кертү рөхсәт ителми

5. Жирлек Уставына кертелгән һәм жирлекнең контроль органын булдыруны күздә тоткан үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге статьяның 2 пунктында каралган тәртиптә үз көченә керә.

6. Жирлек уставын федераль канунга, Татарстан Республикасы законына туры китерү элге закон актларында билгелэнгән срукта гамэлгә ашырыла. Федераль законда, Татарстан Республикасы законында күрсәтелгән срук билгеләнмәгән очракта, жирлек уставын федераль законга, Татарстан Республикасы законына туры китерү чоры тиешле федераль закон, Татарстан Республикасы законы үз көченә керү датасын, жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проектын гавами тыңлауларда рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм фикер алышу кирәклеген, аның буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу, жирлек Советы утырышларының чиратлылыгын, мондый муниципаль хокукый акты дәүләт теркәве һәм рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) срукларын исәпкә алып билгеләнә һәм, кагыйдә буларак, алты айдан артмаска тиеш.

7. Жирлек уставын жирлек уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән яңа редакциядә кую рөхсәт ителми. Бу очракта жирлекнең яңа уставы кабул ителә, ә жирлекнең элек гамәлдә булган уставы һәм аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар жирлекнең яңа уставы үз көченә кәргән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.

Татарстан Республикасы»
Кама Тамагы муниципаль районы
Олы Бортас авыл жирлеген"
муниципаль берәмлек
Совет карарына 1 нче кушымта.
2023 елның 14 июле №73

Тәртибе

«Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Олы Бортас авыл жирлеген «муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында» карар проектын һәм гражданнарның аны тикшерүдә катнашуын тикшерүдә гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алу

1. Элеге Тәртип «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Зур Бортас авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә эшләнгән, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр проекты буенча гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибен билгели.

2. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Зур Бортас авыл жирлеген «муниципаль берәмлеге Уставы проекты турында карар проектына тәкъдимнәр Татарстан Республикасы, Кама Тамагы муниципаль районы, Балчыклы авылы, Ленин урамы, 71 йорт адресы буенча яки 884377 33642 факсы буенча язма рәвештә бирелгән үрнәк буенча төзәтмәләр таблицасы:

№№ п/п	Пункт, пунктча карау.	Проектның тексты	Төзәтмә тексты	Төзәтмәне исәпкә алып проект тексты	Төзәтмә авторы (Ф. и. о., адрес, телефон, эш урыны (уку), имза)

Тәкъдимнәр эш көннәрендә 2023 елның 14 июленә кадәр сәг.8.00- 17.00 га кадәр Олы Бортас авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында карар игълан ителгән көннән кадәр кабул ителә

3. Гражданнарның тәкъдимнәре Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Большебуртасское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Башкарма комитетында теркәлә һәм карау өчен Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Большебуртасское авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советына тапшырыла.

4. Тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының "Большебуртасское авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр проектындагы үзгәрешләргә карата гына кертелә һәм федераль закон таләпләренә туры килергә тиеш, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының башка нигезләмәләре белән каршылыктарга яки килешмәүчәнлеккә юл куймаска һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставының нигезләмәләрен берсүзсез аңлатуны тәмин итәргә. Әлеге тәртиптә каралган тәртип, форма һәм срокларны бозып кертелгән тәкъдимнәр Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының «Олы Бортас авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы карары буенча караусыз калдырылырга мөмкин.